

2023

Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu sztumskiego

Powiatowa Stacja Sanitarno -
Epidemiologiczna w Malborku

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

Spis treści

WSTĘP	4
SEKCJA PRZECIWEPIDEMICZNA	5
SEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH	34
SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ	42
SEKCJA HIGIENY PRACY	47
SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	51
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	57
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	64

WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej przedstawia przynajmniej raz w roku ocenę stanu sanitarno – higienicznego i sytuacji epidemiologicznej powiatu sztumskiego.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Malborku swym nadzorem obejmuje cały obszar powiatu sztumskiego, jak również miasto Sztum oraz ludność zamieszkującą na tym terenie. Nadzór sanitarno – epidemiologiczny Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Malborku sprawowany jest wielopłaszczyznowo poprzez sekcje wchodzące w strukturę stacji.

W ocenie stanu bezpieczeństwa przedstawiono informacje o warunkach higieny środowiska, bezpieczeństwa żywności i żywienia i produktów kosmetycznych, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunków higieniczno - sanitarnych obiektów użyteczności publicznej, działalności oświatowo – zdrowotnej oraz promocji zdrowia. Ocenę stanu sanitarnego powiatu sztumskiego opracowano w oparciu o dokumentację i materiały zgromadzone w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku w 2023 roku.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w powiecie sztumskim 1986 kontroli planowanych, rekontroli, kontroli doraźnych oraz wywiadów epidemiologicznych. Nałożono 20 mandatów karnych na kwotę 3000 zł. Pobrano łącznie 111 próbek do badań laboratoryjnych. Rozpatrzono 108 spraw, które dotyczyły m. in. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, uzgodnień dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych. Do Inspekcji wpłynęło 12 wniosków o interwencję, z czego 4 okazały się bezzasadne oraz 4 zasadne. 5 interwencji przekazano zgodnie z kompetencjami do innych organów.

Mam nadzieję, że przedstawiony raport będzie podstawą do podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w powiecie sztumskim.

Przedmiotowy raport jak i wiele innych interesujących informacji na temat podejmowanych działań przez Państwową Inspekcję Sanitarną w regionie przedstawione zostały na naszej stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/psse-malbork/> i mediach społecznościowych typu Facebook.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Malborku

Elżbieta Zybko

SEKCJA PRZECIWEPIDEMICZNA

Prowadzony przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku nadzór epidemiologiczny realizowany jest w oparciu o ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.) oraz wytyczne organów nadrzędnych, zapewniając bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu sztumskiego. W 2023 r. PPIS w Malborku kontynuował nadzór nad chorobami zakaźnymi m. in. koordynując działania związane z zapobieganiem oraz zwalczaniem chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi, a także prowadził monitoring bieżącej sytuacji epidemiologicznej na terenie powiatu sztumskiego, ze szczególnym uwzględnieniem chorób wysoce zakaźnych oraz zagrażających zdrowiu publicznemu. Ponadto prowadzono nadzór nad szczepieniami ochronnymi oraz nad warunkami higieniczno – sanitarnymi w podmiotach wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu sztumskiego. Bieżąca działalność przeciwepidemiczna PPIS w Malborku skoncentrowana była na chorobach występujących ogniskowo. Stanowią one bowiem szczególny problem zdrowotny w kontekście sytuacji epidemiologicznej na terenie kraju, krajów UE oraz państw trzecich.

Miniony rok był dla Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku kontynuacją wzmożonego nadzoru nad zakażeniami wirusem Sars-CoV-2. Działania zapobiegawcze oraz przeciwepidemiczne w zakresie Covid-19 nadal były traktowane priorytetowo. Sekcja Przeciwepidemiczna w 2023 r. realizowała zadania związane z ograniczaniem rozprzestrzeniania się zachorowań Sars-CoV-2/COVID-19, tj. przeprowadzano wywiady epidemiologiczne, raportowano dane. W 2023 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 379 przypadków zakażeń Sars-CoV-2 i była to liczba o 1748 przypadków niższa w porównaniu z rokiem 2022.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w dniu 5 maja 2023 r. ogłosiła koniec pandemii COVID-19.

Główny Inspektor Sanitarny w czerwcu 2023 r. złożył wniosek do Ministra Zdrowia o odwołanie stanu zagrożenia epidemicznego ze względu na znaczący spadek liczby zakażeń, hospitalizacji i zgonów spowodowanych Sars-CoV-2.

Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1118) w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego, z dniem 1 lipca 2023 r. został odwołany stan zagrożenia epidemicznego na obszarze RP w związku z zakażeniami wirusem Sars-CoV-2.

W praktyce oznacza to m.in. zniesienie od 1 lipca obowiązku noszenia maseczek ochronnych w placówkach medycznych – przychodniach i szpitalach.

Dla Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku rok 2023 był okresem nowych wyzwań. W 2022 r. po raz pierwszy w UE i na całym świecie zaczęto rejestrować zachorowania na małpią ospę – aktualna nazwa choroby to Mpox. Małpia ospa to znana od lat odzwierzęca choroba wirusowa, zwykle o łagodnym przebiegu, która może przenosić się także z człowieka na człowieka. Mimo, że większość przypadków choroby występuje w Afryce, w ostatnich miesiącach obserwuje się wiele zachorowań na małpią ospę w krajach, w których dotychczas ona nie występowała. Pojawienie się zmian skórnych z towarzyszącą gorączką, osłabieniem oraz powiększeniem węzłów chłonnych powinny wzbudzić niepokój, szczególnie jeśli w poprzedzającym okresie mieliśmy kontakt z osobami z rozpoznaną małpią ospą lub podejrzanymi o to zakażenie. Ze względu na podobieństwo do wirusa ospy prawdziwej, w profilaktyce zakażenia wirusem małpiej ospy można stosować szczepionkę przeciwko ospie prawdziwej. Natomiast, w związku z kryzysem uchodźczym, spowodowanym agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, państwem sąsiadującym z Polską, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku na bieżąco prowadziła monitoring zakażeń, chorób zakaźnych oraz możliwych ognisk epidemicznych występujących wśród uchodźców, przybywających z kraju objętego wojną. W odpowiedzi na te szczególne okoliczności, wprowadzona została wzmożona działalność przeciwepidemiczna w ww. zakresie. Przedstawiciele Sekcji Przeciwepidemicznej sporządzali cotygodniowe raporty sytuacyjne dla NATO, określające wpływ agresji rosyjskiej wobec Ukrainy na odporność sojuszników.

Cytując Światową Organizację Zdrowia, nadzór epidemiologiczny jest definiowany jako ciągle systematyczne działania, obejmujące zbieranie, analizę i interpretację danych związanych ze zdrowiem, które są niezbędne i konieczne do planowania działań zdrowia publicznego. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku prowadzi nadzór epidemiologiczny według ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, która definiuje również nadzór indywidualny. Nadzór epidemiologiczny indywidualny przeprowadzany jest w formie obserwacji osoby zakażonej lub podejranej o zakażenie bez ograniczenia jej swobody przemieszczania się, poprzez wykonywanie badań sanitarno-epidemiologicznych u tej osoby w celu wykrycia biologicznych czynników chorobotwórczych lub potwierdzenia rozpoznania choroby zakaźnej, a także poprzez zebranie, analizę i interpretację informacji o okolicznościach i skutkach zakażenia.

Wśród celów prowadzenia nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Malborku jest wykrywanie ognisk zachorowań, zakażeń, identyfikację osób narażonych na zachorowania oraz prowadzenie działań prewencyjnych w formie debaty na temat zdrowia, udział w pogadankach podczas wizyt w placówkach oświaty czy przekazywania informacji z zakresu nadzoru epidemiologicznego podczas prowadzonych kontroli w podmiotach leczniczych.

Podsumowując rok 2023 w powiecie sztumskim należy podkreślić znaczny wzrost zachorowań na gruźlicę, płonicę a także ospę wietrzną. Dane statystyczne przedstawione są w poszczególnych rozdziałach w zakresie występowania wybranych jednostek chorobowych.

1. Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych.

1.1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń w roku 2023 w powiecie sztumskim.

W rozdziale przedstawiono sytuację epidemiologiczną powiatu sztumskiego w zakresie występowania jednostek chorobowych, ujętych w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.).

Analizę sporządzono na podstawie danych pochodzących z wywiadów epidemiologicznych, przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych, formularzy zgłoszeń zachorowań (podejrzeń zachorowań) na poszczególne jednostki chorobowe, sprawozdań sporządzanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku.

Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej zachorowań na choroby zakaźne odbywa się poprzez prowadzenie rejestrów, sporządzanie analiz przypadków i raportów dotyczących chorób. Rejestry podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych i zgonów z powodu zakażeń lub chorób zakaźnych w 2023 r., prowadzone były na podstawie zgłoszeń przekazywanych do PPIS w Malborku przez lekarzy, podmioty lecznicze i kierowników laboratoriów medycznych, w oparciu o art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.). Zgłoszenia podlegały każdorazowo weryfikacji oraz klasyfikacji wg. obowiązujących w Polsce kryteriów definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Otrzymane dane były podstawą do podjęcia działań przeciwepidemicznych tj., ustalenia źródła zakażenia, analizy mechanizmów oporności czynników chorobotwórczych, monitorowania narastania oporności bakterii na antybiotyki, co w konsekwencji prowadzi do braku skutecznego leczenia zakażeń. Analizowano drogi transmisji w celu ustalenia osób z kontaktu narażonych na zakażenie lub zachorowanie.

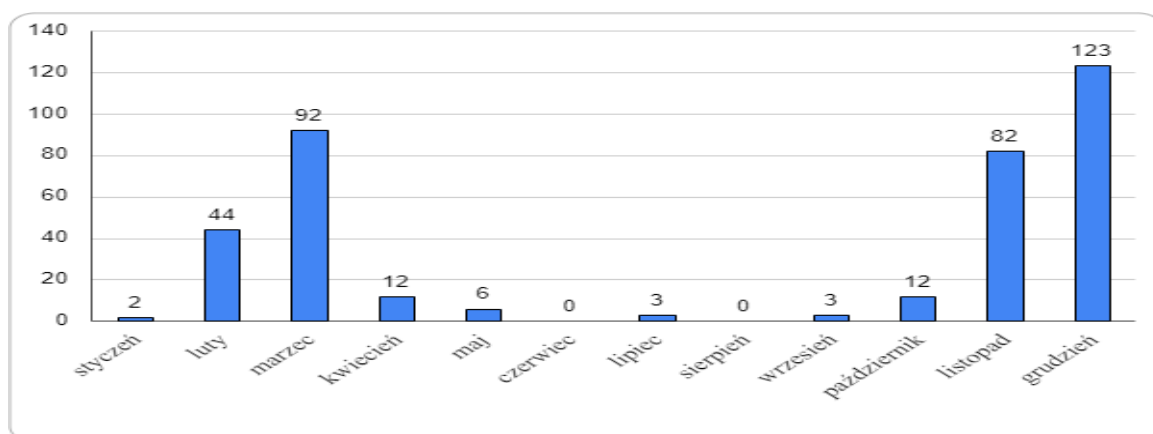
2. Szczegółowa sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych i zakażeń.

Podobnie jak w roku 2022, czynnikami etiologicznymi odpowiedzialnymi za największą liczbę

zachorowań były czynniki wirusowe. Zachorowania oraz podejrzenia zachorowań na grypę do czerwca 2023 r. były przekazywane wg grup wiekowych, a nie indywidualnie, jak pozostałe zachorowania. Odnotowano 32 podejrzenia/zachorowania na grypę oraz przypadki grypopodobne. Wprowadzono zmianę w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 r., w którym uchylono konieczność sporządzania sprawozdań: MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę”. Od nowego jesienno-zimowego sezonu infekcyjnego 2023/2024 dotychczasowe meldunki epidemiologiczne zostały zastąpione raportami o ostrych infekcjach układu oddechowego, które są generowane i udostępniane przez Centrum e-Zdrowie, na podstawie sprawozdawanych elektronicznie danych o jednostkowych świadczeniach udzielanych w POZ.

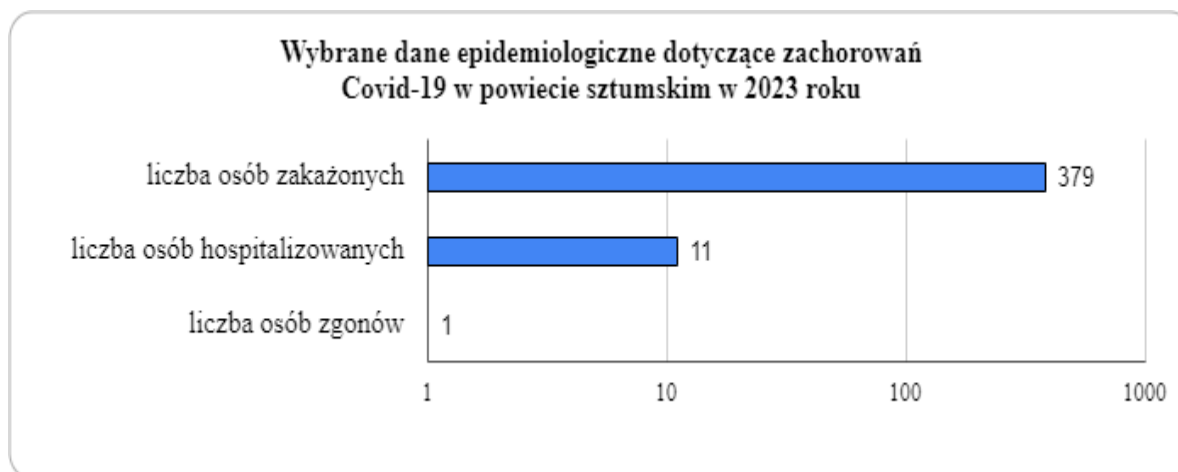
2.1. Zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego poprawiła się sytuacja epidemiologiczna COVID-19 w stosunku do roku poprzedniego. W 2023 r. zarejestrowano 379 przypadków zakażeń Sars-CoV-2/ zachorowań na Covid – 19. Liczba przypadków była mniejsza o 1748 w porównaniu z rokiem 2022, w którym zarejestrowano 2127 przypadków zakażeń Sars-CoV-2. Odnotowano w 2023 r. 1 zgon z powodu Covid-19 u osoby niezaszczepionej w wieku 73 lat. Największą liczbę zakażeń Sars-CoV-2 zarejestrowano w okresie jesienno-zimowym, w listopadzie – 82 przypadki, w grudniu 123 przypadki. W 2022 r. zarejestrowano 17 zgonów z powodu Covid-19, tj. o 37 zgonów mniej niż w 2021 r. kiedy zarejestrowano 54 zgony.

Wykres 1. Liczba przypadków Covid-19 w powiecie sztumskim w 2023 r., w rozbiciu na poszczególne miesiące.

Wykres 2. Liczba zakażeń wirusem Sars-CoV-2, liczba hospitalizacji, liczba zgonów w powiecie sztumskim w 2023 r.

Nowelizacja przepisów prawa w zakresie COVID-19 dostosowana i wdrażana jest na podstawie aktualnej sytuacji epidemiologicznej w kraju oraz wg wytycznych i analiz Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w zakresie zagrożenia dla zdrowia publicznego. Wirus Sars-CoV-2 podlega ciągłym mutacjom, zmieniających jego właściwości, posiada również ogromny potencjał do powodowania ciężkich postaci klinicznych choroby COVID-19.

Dane osób zakażonych koronawirusem przekazywane są do Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej przez zintegrowanie dostępu dla laboratoriów wykonujących badania i lekarzy w podmiotach leczniczych.

Analiza zachorowań pokazuje, że najcięższy przebieg choroby obserwuje się u osób niezaszczepionych i osób starszych, z rozpoznanymi wcześniej chorobami przewlekłymi (przede wszystkim układu sercowo-naczyniowego, zaburzeniami neurologicznymi, cukrzycą) lub zaburzeniami odporności. Wirus szerzy się drogą kropelkową i wnika do naszego organizmu poprzez drogi oddechowe. Do podstawowych metod zapobiegania zakażeniom Sars-CoV-2 zalicza się noszenie maseczek ochronnych, trzymanie dystansu społecznego, częste i dokładne mycie rąk, dezynfekcja dłoni oraz unikanie dotykania twarzy nieumytymi dłońmi. Jednak najskuteczniejszą metodą uniknięcia zachorowania na Covid-19 są szczepienia. Obecnie prowadzone są szczepienia przypominające. Jako dawkę przypominającą stosuje się szczepionkę zaktualizowaną do aktualnie dominującego podwariantu XBB.1.5 jest to szczepionka białkowa Nuvaxovid (Novavax).

Objawy COVID-19 są zbliżone do innych infekcji układu oddechowego i postawienie diagnozy wymaga wykonania badań laboratoryjnych. W 2023 r. u zakażonych pacjentów zaobserwowano:

gorączkę, ból głowy, katar, zaczerwienienie oczu, zmęczenie. Rzadziej występowały: biegunka, zapalenie spojówek, ból głowy, utrata węchu lub smaku.

Nadal liczne przypadki choroby przebiegają w sposób bezobjawowy lub skąpoobjawowy, z niewielką manifestacją kliniczną, która przypomina typowe przeziębienie. Warto pamiętać, że nawet osoba chorująca bez nasilonych objawów stanowi potencjalne źródło zakażenia dla innych, którzy mogą przejść COVID-19 w o wiele bardziej niebezpieczny sposób. Obecnie szczepienia ochronne nadal stanowią skuteczny, podstawowy sposób walki z pandemią COVID-19.

5 stycznia 2023 r. Minister Zdrowia wydał rozporządzenie, dzięki któremu tzw. testy combo, czyli testy 3 w 1, stały się świadczeniami gwarantowanymi w Podstawowej Opiece Zdrowotnej. Oznacza to, że są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Rozporządzenie umożliwia wykonanie u lekarza POZ, w szpitalach, testu, który zidentyfikuje z którym wirusem mamy do czynienia, czy jest to wirus grypy typu A lub B, koronawirus, czy wirus RSV. Dodatkowo zakażenia wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV) zostały objęte przepisami o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 lutego 2023 r. w sprawie zakażeń wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV) na podstawie art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.). Istnieje możliwość zakupu pełnopłatnej szczepionki przeciw syncytialnemu wirusowi oddechowemu (RSV), która zalecana jest u osób w wieku 60 lat i starszym.

Na terenie powiatu sztumskiego w 2023 r. zarejestrowano 2 ogniska epidemiczne w szpitalu o etiologii Sars-CoV-2 (w roku 2022 zgłoszono 7 ognisk, a w roku 2021 było zgłoszonych 8 ognisk).

2.2. Zachorowania na grypę i wirusy grypopodobne.

W 2023 roku całkowita liczba zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne wyniosła 32 przypadki, które nie wymagały hospitalizacji z powodu objawów ze strony układu oddechowego oraz wysokich parametrów stanu zapalnego. Nie zarejestrowano zgonów z powodu grypy.

Powodem tak niskiej liczby zachorowań jest zmiana w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 r. uchylono konieczność sporządzania sprawozdań: MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę”. Tym samym zakończeniu uległo również raportowanie danych z ww. sprawozdań z PSSE do WSSE, a następnie do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH-PIB. Ostatnim raportem MZ-55 było sprawozdanie obejmujące okres 23-30 czerwca 2023 r. Zmiana jest związana z postępowaniem informatyzacji dotyczącej udzielania świadczeń, w tym świadczeń w podstawowej opiece zdrowotnej. Obecnie raportowanie odbywa się jednostkowo jako tzw. zdarzenie medyczne bezpośrednio do systemów teleinformatycznych

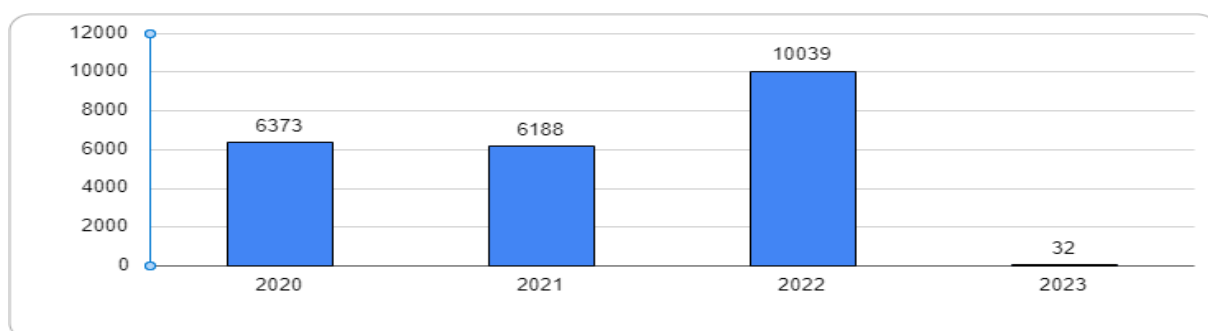
Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

prowadzonych przez Centrum e-Zdrowie.

W 2022 roku odnotowano 10390 zachorowań na terenie powiatu sztumskiego, zgodnie z danymi ze sprawozdań MZ-55 i była wyższa o 4202 w stosunku do 2021 r. (w 2020 r. 6188 osoby).

Grypa jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego, którą mogą powodować 3 typy wirusa grypy - A, B, C. Za epidemiczny wzrost zachorowań na grypę odpowiadają głównie wirusy grypy typu A i B, natomiast wirusy grypy typu C wywołują zachorowania sporadycznie, zwykle o łagodnym przebiegu. Powikłania grypy, głównie ze strony układu oddechowego i układu krążenia, mogą prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ze zgonem włącznie. Informacje o liczbie zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne zbierane były w postaci sprawozdań MZ-55 przesyłanych przez lekarzy do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Malborku. Epidemiologiczna definicja grypy, podana w ww. formularzu, pozwalała na wykazanie wszystkich ostrych infekcji układu oddechowego, niezależnie od etiologii, jako przypadki grypy lub zachorowań grypopodobnych, dlatego wykazywane dane liczbowe były wysokie.

W roku 2023 zarejestrowano 7 zachorowań w związku z zakażeniem wirusem RSV – syncytialnym wirusem oddechowym, w tym 7 dzieci do lat 2, które wymagały hospitalizacji.

Wykres 3. Zachorowania na grypę i przypadki grypopodobne w powiecie sztumskim w latach 2020 – 2023.

Warto pamiętać, że szczepienie przeciwko grypie to najbardziej skuteczny sposób zapobiegania infekcjom oraz powikłaniom spowodowanym przez wirus grypy. Skład szczepionki opracowany na dany sezon grypowy jest zawsze zgodny z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz zaleceniami Unii Europejskiej. Profilaktyka czynna jest szczególnie konieczna dla osób o wysokim ryzyku wystąpienia poważnych powikłań pogrypowych, a także ludzi z otoczenia osób z grupy wysokiego ryzyka i ich opiekunów. Zgodnie z wytycznymi (WHO), szczepienia przeciwko grypie sezonowej zalecane są szczególnie dla kobiet w ciąży, a także dla dzieci w wieku 6 m. ż. do 5 lat, osób starszych, osób przewlekle chorych oraz pracowników ochrony zdrowia. Szczepionki dostępne są w ramach refundacji bezpłatnie dzieciom > 6 m. ż. do ukończenia 18 lat, osobom w wieku 65+,

kobietom w ciąży. Refundacja 50 % przysługuje dorosłym w wieku 18 – 64 lat.

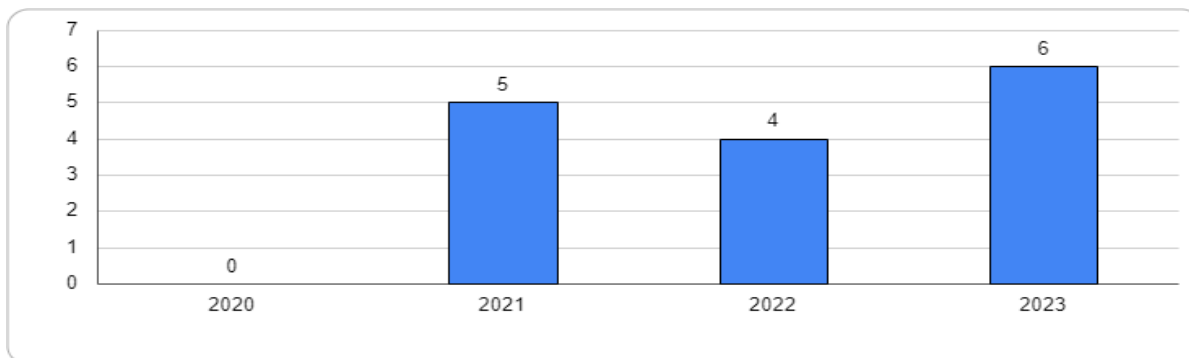
2.3. Gruźlica.

Od XIX wieku gruźlica nabrała charakteru epidemicznego i szerzyła się głównie wśród ubogich warstw społecznych. Obecnie, pomimo dostępności leków przeciwprątkowych stosowanych w terapii chorych, sytuacja epidemiologiczna tej choroby w powiecie sztumskim nie należy do korzystnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku w 2023 r. zarejestrowała łącznie 5 przypadków zachorowań na gruźlicę układu oddechowego, w tym 1 zachorowanie określone jako wznowa, potwierdzone bakteriologicznie i histologicznie (A15), w tym 5 mężczyzn w wieku 16-61 lat oraz zachorowanie na gruźlicę skórą (A18 gruźlica innych narządów) u kobiety w wieku 60 lat, bez udokumentowanych szczepień, bez hospitalizacji. Odnotowano 1 zachorowanie w ośrodku dla osób bezdomnych. PPIS w Malborku objął czynnym nadzorem epidemiologicznym w/w ośrodek, osoby mające styczność z osobą chorą. Niezwłocznie zgłoszono do Poradni Chorób Płuc i Gruźlicy w Malborku do objęcia ścisłym nadzorem lekarskim osoby z kontaktu. W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 4 przypadki gruźlicy, 3 gruźlicy płucnej, 1 gruźlica pozapłucna, potwierdzone laboratoryjnie u 2 kobiet i 2 mężczyzn w tym 3 zachorowania nowe i 1 wznowa, przedział wiekowy chorych to wiek 30-50 lat. Zachorowania w tej grupie wiekowej są najprawdopodobniej zdiagnozowaniem zakażenia, do którego doszło w przeszłości, a nie wynikiem świeżej transmisji choroby (w 2021 r. zarejestrowano 5 przypadków gruźlicy u osób dorosłych, natomiast w 2020 r. nie odnotowano zachorowań).

Na skutek zakażenia prątkiem gruźlicy aż 80 % chorych (5 pacjentów) wymagało leczenia w warunkach szpitalnych. Należy podkreślić, że w Polsce osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie, podlegają obowiązkowej hospitalizacji.

Gruźlica od wielu lat stanowi główną przyczynę zgonów z powodu choroby zakaźnej. Choroba atakuje głównie układ oddechowy, jednak może też dotyczyć innych narządów. Zachorowania w tej grupie wiekowej są najprawdopodobniej zdiagnozowaniem zakażenia, do którego doszło w przeszłości, a nie są wynikiem świeżej transmisji choroby.

Wykres 4. Zachorowania na gruźlicę w powiecie sztumskim w latach 2020 – 2023.

Zgłoszenia zachorowań na gruźlicę i dodatkowo wyniki badań laboratoryjnych są rejestrowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku i przekazywane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdańsku do Zakładu Epidemiologii i Organizacji Walki z Gruźlicą w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, gdzie zgodnie z decyzją Głównego Inspektora Sanitarnego prowadzony jest krajowy rejestr zachorowań na gruźlicę.

Dodatkowo rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie programu pilotażowego leczenia gruźlicy wielolekoopornej w warunkach ambulatoryjnych z dnia 28 września 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2027 ze zm.) wprowadza program pilotażowy, którego celem jest model leczenia MDR-TB - gruźlicy odpornej na skuteczne leki przeciwpłatkowe tj. izoniazyd i ryfampicynę w warunkach ambulatoryjnych oraz ponadnarodowa harmonizacja leczenia MDR-TB i wdrożenie standardów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w okresie wyzwań epidemiologicznych. Powyższe ma na celu rozwiązanie problemu ciągłości terapii obywatelom Ukrainy, w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium ich państwa, leczonych z powodu MDR-TB, a także przetestowanie telemonitoringu nad osobami z MDR-TB i ograniczenie hospitalizacji osób z MDR-TB na rzecz leczenia prowadzonego w trybie ambulatoryjnym.

2.4. Choroby zakaźne typowe dla wieku dziecięcego.

Krztusiec oraz płonica (szkarlatyna) są chorobami zakaźnymi o podłożu bakteryjnym, natomiast czynnik etiologiczny ospy wietrznej, odry, różyczki czy świnki ma charakter wirusowy. Zachorowania na powyższe jednostki chorobowe zdarzają się głównie u dzieci, jednakże mogą sporadycznie wystąpić również w starszych grupach wiekowych.

Sytuację epidemiologiczną zachorowań na choroby zakaźne wieku dziecięcego należy w roku 2023 uznać za korzystną, z wyjątkiem stale utrzymującego się wysokiego poziomu zachorowań na ospę wietrzną oraz płonicę. Warto podkreślić, że w Polsce ospa wietrzna nie została objęta obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, natomiast przeciwko płonicy brak jest dostępnej profilaktyki czynnej.

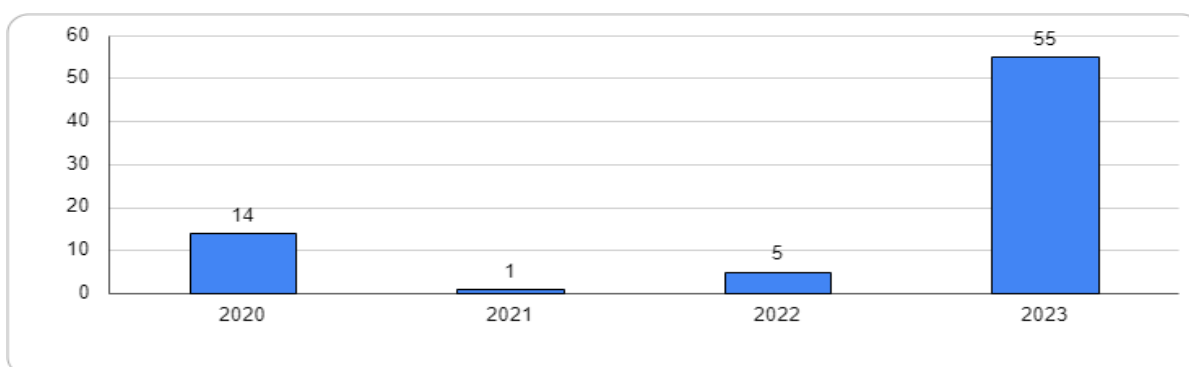
2.4.1. Krztusiec.

W 2023 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano przypadków zachorowania na krztusiec, podobnie jak w latach ubiegłych 2022 r. i 2021 r.

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego, powszechnie znany jako koklusz, przebiegający z typowym napadowym, szczekającym kaszlem i brakiem tchu. Czynnikiem etiologicznym zakażenia są pałeczki *Bordetella pertusis*. Przebyte krztuśca pozostawia długotrwałą odporność organizmu, ale powtórne zachorowanie jest możliwe. Przed wprowadzeniem masowych szczepień przeciw krztuścowi w 1960 roku, corocznie w Polsce odnotowywano kilkadziesiąt tysięcy zachorowań. Krztusiec był częstą przyczyną zgonów u dzieci poniżej 1 r. ż. Po wprowadzeniu szczepień na szeroką skalę szczepionką DTP liczba zachorowań na krztusiec w ciągu kolejnych lat zmniejszyła się prawie 100-krotnie. W latach 80-tych odnotowywano poniżej 500 przypadków krztuśca rocznie. Od połowy lat 90-tych obserwowano wzrost zachorowań na tę chorobę. Następnie od 2005 r. zaobserwowano poprawę sytuacji epidemiologicznej krztuśca związaną z wprowadzeniem w 2003 r. dawki przypominającej szczepionki u dzieci w 10 r. ż., obecnie w 6 r. ż., a od roku 2016 do kalendarza szczepień wprowadzono dodatkową przypominającą dawkę szczepionki dla 14 latków.

2.4.2. Płonica (szkarlatyna).

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego zarejestrowano 55 przypadków płonicy w przedziale wiekowym 1 r. ż do 26 lat (w 2022 r. odnotowano 5 przypadków, w 2021 r. zarejestrowano 1 zachorowanie, natomiast w 2020 r., zarejestrowano 14 przypadków).

Wykres 5. Zachorowania na płonicę w powiecie sztumskim w latach 2020 – 2023.

W 2023 r. zarejestrowano wzrost liczby zachorowań na płonicę. Warto podkreślić, że w przypadku płonicy nie jest możliwe nabycie odporności dzięki zaszczepieniu. U noworodków istnieje natomiast odporność bierna, która ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. Odporność

czynna nabywa się wraz z wiekiem poprzez częste ekspozycje na zakażenie. Powtórne zakażenia zdarzają się niezwykle rzadko.

Płonica jest bakteryjną chorobą spowodowaną zakażeniem paciorkowcami z gatunku *Streptococcus pyogenes*, posiadającymi silnie immunogenne białko M i wytwarzającymi toksyny erytrogenne. Do zachorowań najczęściej dochodzi w dużych skupiskach dzieci, w zakładach opiekuńczych (żłobkach) oraz placówkach opiekuńczo-oświatowych (przedszkola, szkoły), przebiegającą z zapaleniem migdałków i gardła. Źródłem zakażenia jest chory na anginę lub płonicę. Zarazić się można drogą kropelkową, a także przez przedmioty lub pokarmy zakażone przez chorego. Ryzyko zachorowania po kontakcie domowym osoby wrażliwej z chorym, ocenia się na 25%. Zachorowania zdarzają się częściej w miesiącach jesiennych i zimowych. Choroba wylęga się krótko – od 12 godzin do 4 dni.

Nie ma szczepionki chroniącej przed zachorowaniem na szkarlatynę. Jedynym sposobem zapobiegania jest unikanie kontaktu z osobami chorymi. Chorzy powinni być izolowani przez 24 godziny od rozpoczęcia leczenia właściwym antybiotykiem.

2.4.3. Świnka (nagminne zapalenie przyusznic).

W 2023 r. nie zarejestrowano zachorowań na świnkę. W 2022 r. zarejestrowano 2 zachorowania na świnkę u osób niezaszczepionych, natomiast w 2021 r. w powiecie sztumskim zanotowano 1 przypadek zachorowania u dziecka w wieku do lat 7.

Świnka jest ogólnoustrojową chorobą zakaźną, wywołaną wirusem świnki (paramyksowirus), której najbardziej charakterystycznym przebiegiem jest wystąpienie obrzęku ślinianek przyusznych. Choroba może powodować powikłania np. zapalenia jąder u mężczyzn, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, zaburzenia ośrodkowego układu nerwowego. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Okres wylęgania choroby wynosi 14–24 dni (przeciętnie 17 dni). Zakaźność występuje już przed obrzękiem ślinianek przyusznych (przyusznic) i do 2 tygodni od początku choroby. W Polsce występuje coraz rzadziej ze względu na wprowadzone powszechne szczepienia dzieci wg PSO w 2 r. ż. i 6 r. ż., dzieci otrzymują trójskładnikową szczepionkę przeciwko odrze, śwince i różyczce. W populacji niezaszczepionej zachorowania występują głównie w wieku przedszkolnym i szkolnym. Bardzo rzadko możliwe są zachorowania u osób zaszczepionych.

2.4.4. Ospa wietrzna.

W 2023 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 268 przypadków zachorowania na ospę wietrzną (w tym 2 osoby z zakończonym cyklem szczepień), najwięcej 260 zachorowań odnotowano w grupie wiekowej 1 r. ż. do 16 lat, 8 zachorowań w wieku 19-39 lat oraz zarejestrowano

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

1 hospitalizację u dziecka. W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 231 przypadków zachorowania na ospę wietrzną u osób w grupie wiekowej 5-9 lat, niezaszczepionych. W 2021 r. zarejestrowano 58 przypadków zachorowań w grupie wiekowej od 1 r. ż. do 8 lat u niezaszczepionych dzieci. Choroba ta należy do łatwo przenoszących się, zwłaszcza w środowisku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Ospa wietrzna atakuje głównie dzieci, jednak sporadycznie może także występować u osób dorosłych z osłabioną odpornością.

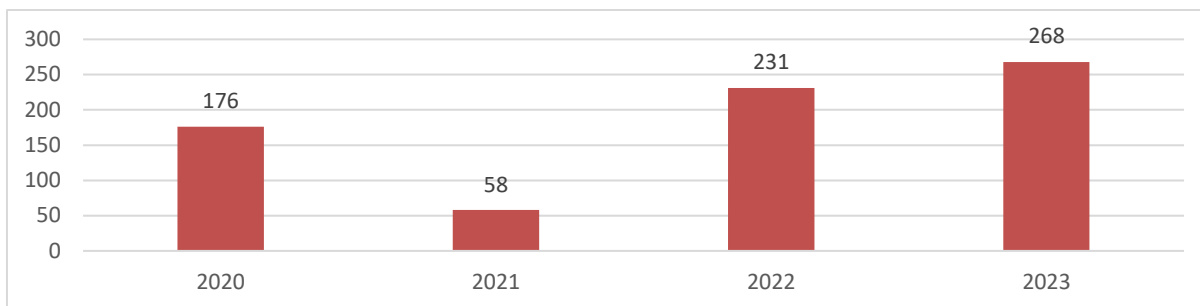
Warto wspomnieć, że na rynku krajowym dostępna jest szczepionka przeciwko ospie wietrznej, o ponad 95 % skuteczności, która zabezpiecza przed objawami i powikłaniami choroby na całe życie. W 2023 r. w ramach szczepień zalecanych przeciwko ospie wietrznej z PSSE w Malborku wydano 18 sztuk dawki szczepionki.

Czynnikiem etiologicznym ospy wietrznej jest wirus VZV (*varicella – zoster virus*), należący do rodziny Herpesviridae. Po przechorowaniu ospy wietrznej wirus przyjmuje postać latentną w zwojach nerwów rdzeniowych i czaszkowych, a w momencie osłabionej odporności organizmu może powodować rozwój półpaśca. Choroba zakaźna wywołana pierwotnym zakażeniem wirusem ospy wietrznej i półpaśca (VZV). Choroba najczęściej pojawia się w wieku dziecięcym. Głównym objawem jest występowanie charakterystycznej wysypki pojawiającej się po parodniowym okresie niecharakterystycznych objawów prodromalnych. W warunkach obniżonej odporności organizmu może dojść do reaktywacji zakażenia pierwotnego, rozwoju półpaśca.

W Polsce szczepienie przeciwko ospie wietrznej jest dostępne od 10 r. ż., a od 7 lat szczepienia są obowiązkowe dla dzieci z grup wysokiego ryzyka zachorowania oraz dla osób z ich otoczenia. Ilość osób zaszczepionych przeciwko ospie, a tym samym uodpornionych czynnie ciągle stanowi znikomy procent populacji (co może być związane z wysoką ceną szczepionki).

Na rynku krajowym dostępna jest szczepionka wskazana do profilaktyki półpaśca oraz neuralgii półpaścowej u osób w wieku 50 lat i starszych oraz dorosłych o zwiększonym ryzyku zachorowania na półpasiec. Została opracowana w celu zapobiegania półpaścowi u osób, które miały kontakt z wirusem wywołującym ospę wietrzną. Szczepienie przeciw półpaścowi jest skuteczne w zapobieganiu zachorowaniom na półpasiec (do 10 lat od szczepienia), jest dobrze tolerowane i wiąże się z niewielkim ryzykiem niepożądanych odczynów poszczepiennych, głównie w miejscu wstrzyknięcia. Szczepienie zapewnia długotrwałą ochronę przed półpaścem.

Wykres 6. Zachorowania na ospę wietrzną w powiecie sztumskim w latach 2020 – 2023.

2.4.5. Program eliminacji odry i różyczki.

W 2023 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano przypadków różyczki i odry, podobnie jak w latach 2022 r. i 2021 r.

W 2023 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku uczestniczyła w programie eliminacji odry/różyczki w Regionie Europejskim we współpracy z Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego PZH – Państwowym Instytutem Badawczym. W ostatnich latach można zaobserwować znaczącą poprawę sytuacji epidemiologicznej odry i różyczki. Warto przypomnieć, że przed wprowadzeniem obowiązkowych szczepień ochronnych w Polsce w 1975 r. liczba rejestrowanych przypadków na odrę w latach epidemicznych wynosiła nawet 200 tys.

Różyczka jest chorobą wirusową. Wirus z rodziny *Togaviridae* przenosi się z człowieka na człowieka drogą kropelkową lub przez kontakt z przedmiotami zanieczyszczonymi wydzielaną z gardła, krwią, moczem, kałem. Różyczka jest charakterystyczną chorobą wieku dziecięcego i wówczas przebiega stosunkowo łagodnie. Jednak w przypadku, gdy do zakażenia dojdzie u kobiet w ciąży, może to doprowadzić do poważnych zaburzeń w rozwoju płodu. Człowiek chory jest zakaźny dla innych osób w okresie 7 dni przed pojawieniem się wysypki do 5-8 dni po jej ustąpieniu.

Najgroźniejsze konsekwencje różyczka powoduje, gdy dojdzie do zakażenia nieuodpornionej kobiety w pierwszych 3 miesiącach ciąży. Wirus może atakować wszystkie narządy rozwijającego się płodu, powodując jego śmierć lub ciężkie zaburzenia rozwoju (zespół różyczki wrodzonej). Niemowlęta zakażone wirusem różyczki podczas ciąży mogą być zakaźne przez rok lub nawet dłużej.

Różyczka jest chorobą, której można skutecznie zapobiegać poprzez szczepienia. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (PSO), szczepienia na różyczkę wykonuje się planowo szczepionką MMR (szczepionka skojarzona przeciw odrze, śwince i różyczce) u dzieci w 13–15. m. ż oraz w 6 r. ż. (w PSO na 2019 r. dokonano przesunięcia z 10 r. ż. na 6. r. ż.) i są one obowiązkowe dla dzieci i młodzieży, które nie ukończyły 19 r. ż.

2.5. Poliomyelitis.

Zgodnie z programem WHO eradykacji poliomyelitis kontynuowano czynny nadzór nad podmiotami leczniczymi, mający na celu zwiększanie zgłaszalności oraz wirusologicznej weryfikacji ostrych porażen wiotkich, w związku z utrzymującą się możliwością przywlekania wirusa polio z regionów endemicznego występowania dzikich szczepów, m. in. przypadkami polio, które wystąpiły w Ukrainie. W 2023 r. nie zarejestrowano przypadku ostrego porażenia wiotkiego (OPW) u dzieci i młodzieży poniżej 15 r. ż.

2.6. Choroby przenoszone drogą pokarmową.

W powiecie sztumskim w 2023 r. nie zarejestrowano ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową podobnie jak w latach 2022 r. i 2021 r.

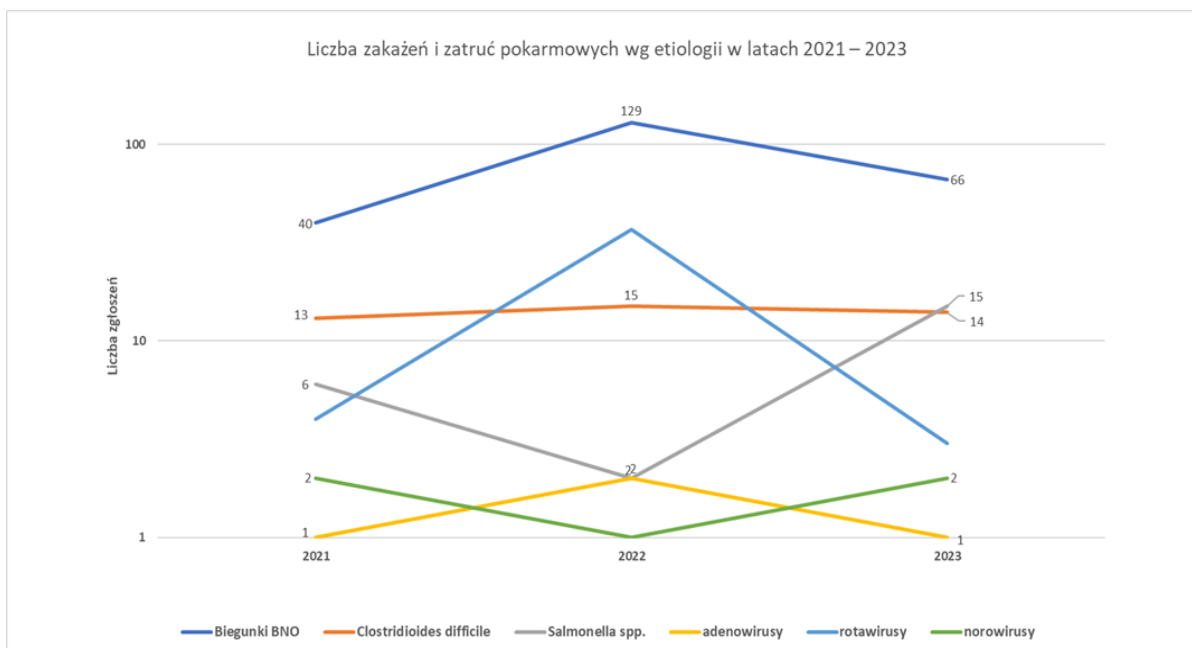
Zakażenia pokarmowe, czyli ostre schorzenia żołądkowo-jelitowe, mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne - bakterie, wirusy, pasożyty, toksyny roślinne i zwierzęce. Zakażenia szerzą się drogą pokarmową, a przyczyną zachorowań jest najczęściej spożycie skażonej żywności. Surowce spożywcze mogą być skażone pierwotnie lub wtórnie (przez osoby chore, nosiciele biorących udział w produkcji, transporcie, magazynowaniu, dystrybucji i przygotowaniu żywności). Patogeny mogą ulec namnożeniu w wyniku niewłaściwego przechowywania produktów spożywczych.

W 2023 r. zarejestrowano 15 zakażeń pokarmowych wywołanych salmonellozą, 1 zachorowanie wywołane salmonellozą w układzie moczowym. 12 osób hospitalizowano w przedziale wiekowym od 1 do 62 lat (w 2022 r. zarejestrowano 2 zachorowania na salmonellozę, w 2021 r. 6 przypadków). Zrejestrowano 14 przypadków zakażeń bakterią *Clostridioides difficile* (w 2022 r. 15 przypadków, w 2021 r. 13 przypadków) w przedziale wiekowym 51 - 93 lat, hospitalizowano 10 osób. Z powodu zakażenia *C. difficile* nie odnotowano zgonów.

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego zarejestrowano zachorowania na inne zakażenia jelitowe:

- 66 zachorowań na nieżyt żołądkowo-jelitowy co spowodowało 25 hospitalizacji, w przedziale wiekowym od 3 do lat 14, (w 2022 r. 129 przypadków, w 2021 r. zgłoszono 40 przypadków),
- odnotowano 3 przypadki wirusowego zakażenia jelitowego wywołanego przez rotawirus, w tym 3 hospitalizacje u dzieci do lat 4 (w 2022 r. 37 przypadki, a w 2021 r. 4 przypadki),
- 2 przypadki norowirusa w tym 2 hospitalizacje u dzieci w wieku do 1 r. ż., (w 2022 r. zanotowano 1 przypadek norowirusa, a w 2021 r. 2 przypadki),
- 1 przypadek zachorowania na adenowirusa w tym 1 hospitalizacja u dziecka w wieku do 1 r. ż., (w 2022 r. odnotowano 2 przypadki adenowirusa, a w 2021 r. 1 przypadek).

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

Wykres 7. Liczba zakażeń wg etiologii w latach 2021 – 2023 w powiecie sztumskim.

2.7. Borelioza (krętkowica kleszczowa, choroba z Lyme).

W 2023 r. odnotowano 26 przypadków zachorowań na boreliozę skórą, bez konieczności hospitalizacji oraz 1 zachorowanie na boreliozę kostno – stawową u osoby w wieku 74 lat, bez hospitalizacji a także 1 neuroboreliozę u mężczyzny hospitalizowanego w wieku 62 lat. W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 19 przypadków zachorowań na boreliozę skórą u kobiet w przedziale wiekowym od 4 do 21 lat, natomiast w 2021 r. odnotowano 5 przypadków zachorowań.

Krętkowica kleszczowa znana jako borelioza to choroba wywołwana przez zakażenie krętkami z gatunku *Borrelia burgdorferi*. Krętki są przenoszone przez kleszcze, dlatego nowe zachorowania odpowiadają cyklowi życia i aktywności tych pajęczaków. Borelioza to najczęściej występująca choroba odkleszczowa. Im dłużej kleszcz jest wbity w skórę żywiciela, tym wyższe ryzyko zachorowania. Zakażenie człowieka lub zwierzęcia następuje wskutek wydzielania śliny oraz zawartości jelita środkowego kleszcza do rany ofiary. Do 48 godzin od momentu wbicia się kleszcza w skórę ryzyko zakażenia jest niewielkie, jednak po upływie 72 godzin już gwałtownie wzrasta. Choroba odpowiednio wcześnie wykryta jest całkowicie uleczalna. Stosuje się terapię antybiotykową. Jednak im później zostanie ona zdiagnozowana, tym wyższe zagrożenie dla życia osoby zakażonej.

Dostępne są szczepionki przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu. Aby skutecznie ochronić się przed zakażeniem konieczne jest przyjęcie 3 dawek szczepienia pierwotnego oraz dawek przypominających co 3-5 lat. Zaszczepienie zimą lub wczesną wiosną zapewnia ochronę już od początku aktywności kleszczy (od kwietnia do października). Szczepionki zalecane są w określonych

grupach zawodowych oraz osobom przebywającym na obszarach endemicznych. Szczepionki przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu cechuje wysoka skuteczność – na 100 szczepionych powyżej 95 osób wytwarza przeciwciała ochronne zabezpieczające przed powikłaniami.

2.8. Inwazyjna choroba meningokokowa.

W 2023 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano przypadku inwazyjnej choroby meningokokowej IChM, podobnie jak w latach ubiegłych 2022 r. i 2021 r.

Neisseria meningitidis, meningokok, dwoinka zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych jest chorobotwórczym drobnoustrojem, wywołującym ciężkie zakażenia inwazyjne takie jak zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i sepsę (posocnicę), określane łącznie jako inwazyjna choroba meningokokowa (IChM). Bakteria ta wzbudza duży niepokój, ponieważ zakażenia mogą występować nie tylko w postaci zachorowań sporadycznych ale również epidemicznych. Ze względu na różnice antygenowe szczepy *N. meningitidis* podzielono na 12 grup serologicznych: A, B, C, X, Y, Z, W-135, 29 E, H, I, K i L, z których A, B, C, Y i W-135 odpowiadają za ponad 90% zakażeń na całym świecie. Wyłącznym źródłem zakażenia jest człowiek, zarówno chory jak i bezobjawowy nosiciel. Meningokoki kolonizują jamę nosowo-gardłową. Meningokoki przenoszone są drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni z wydzieliną z górnych dróg oddechowych. Szerzenie się choroby meningokokowej odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem bezobjawowych nosicieli (rzadko pomiędzy osobami, które zachorowały). Nosicielstwo może utrzymywać się przez wiele miesięcy. Nosiciele mogą stanowić 2-25% populacji, ale w środowiskach zamkniętych ich odsetek może sięgać 40-80%. IChM może wynosić 2-10 dni, na ogół jednak jest to okres 3-4 dni. U niemowląt i młodszych dzieci choroba może mieć przebieg piorunujący, prowadzący w ciągu kilku godzin do zgonu. Najwięcej zachorowań wywoływanych przez *N. meningitidis* obserwuje się u młodszych dzieci i młodzieży, a największy odsetek nosicieli występuje u osób w wieku od 15 do 24 roku życia. Epidemie dotyczą zazwyczaj środowisk zamkniętych, jak szkoły, przedszkola, domy dziecka, akademiki, koszary, więzienia, domy opieki. Śmiertelność wynosi około 10-13%, ale w przypadku wystąpienia sepsy i wstrząsu septycznego może sięgać 80%.

W Polsce istnieją dwa systemy rejestracji inwazyjnej choroby meningokokowej, na podstawie zgłoszeń lekarzy i na podstawie potwierdzeń laboratoryjnych. Za bierną rejestrację IChM odpowiada Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny (NIZP-PZH), natomiast monitorowanie zakażeń meningokokowych potwierdzonych laboratoryjnie prowadzi Krajowy Ośrodek Referencyjny ds. Diagnostyki Bakteryjnych Zakażeń Ośrodkowego Układu Nerwowego w Narodowym Instytucie Leków.

Dostępne są skoniugowane szczepionki przeciw meningokokom monowalentne lub

wielowalentne oraz szczepionki białkowe przeciw serogrupie B. Szczepienia zalecane są osobom z grup ryzyka wystąpienia IChM, a więc niemowlętom, młodzieży i młodym dorosłym, osobom z niedoborami odporności oraz podróżującym do krajów zwiększonego ryzyka zakażeń meningokokowych. Skoniugowane szczepionki zawierają oczyszczone polisacharydy i skoniugowane białka i można je podawać dzieciom od 2 mies. życia. Dostępne są dwa rodzaje szczepionek skoniugowanych, tj. czterowalentne przeciw serogrupom A, C, W135 oraz Y oraz monowalentne przeciw serogrupie C.

2.9. Inwazyjna choroba pneumokokowa.

W 2023 r. zarejestrowano 1 przypadek inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP wywołanej zakażeniem *Streptococcus pneumoniae*. Pacjentem wymagającym hospitalizacji w przebiegu zakażenia był mężczyzna w wieku 81 lat, u którego nastąpił zgon.

W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 2 przypadki inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP wywołanej zakażeniem *Streptococcus pneumoniae*, w tym 1 przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych oraz 1 przypadek zapalenia płuc, 2 hospitalizacje, wiek > 60 lat. Nie zarejestrowano zgonów.

S. pneumoniae są najczęstszą przyczyną zachorowalności i umieralności w skali świata, powodując około 3,5 mln zgonów rocznie, z czego około 1 mln z powodu zapalenia płuc. Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez pneumokoki należą: zapalenie płuc z bakteriecią, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, określane mianem inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP. U człowieka naturalnym miejscem bytowania pneumokoków jest jama nosowo-gardłowa, a kolonizacja dotyczy około 5-10% zdrowych dorosłych i 20-60% zdrowych dzieci. Pneumokoki są przenoszone drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni. Wprowadzenie do powszechnego użycia skoniugowanej szczepionki przeciw pneumokokom bardzo poważnie ograniczyło liczbę przypadków IChP.

3. Narażenie na wścieklicę.

W 2023 r. odnotowano 37 pokąsań, w tym u 6 osób zakończonych pełną immunizacją. Przypadki pogryzień były spowodowane przez: psy - 24, koty - 11, lisa - 1 i żbika - 1. W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 30 pokąsań u mieszkańców przez zwierzęta tj. koty - 7, psy - 22, szczury - 1.

W 2023 r. prowadzono nadzór nad przypadkami pokąsań u ludzi przez zwierzęta oraz prowadzono wzmożoną współpracę z lekarzami weterynarii. Nie udokumentowano przypadków wścieklicy wśród zwierząt.

W powiecie sztumskim podobnie jak w całej Polsce zapobieganie wścieklicie u ludzi oparte

jest na szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u osób, które zostały pokąsane przez zwierzę podejrzane o wściekliznę lub gdy śluzówki i/lub zraniona skóra miała kontakt ze śliną zwierzęcia podejrzanego o zachorowanie, a także szczepieniach profilaktycznych u osób, które z racji wykonywanego zawodu są szczególnie narażone na zetknięcie z wścieklizną np. lekarze weterynarii, pracownicy leśni.

W roku 2023 w powiecie sztumskim, tak jak w latach poprzednich, nie było zachorowań na wściekliznę u ludzi. Poekspozycyjnie zakwalifikowano do zaszczepienia 6 osób (w 2022 - 3 osoby, w 2021 r. zakwalifikowano 4 osoby). Oceny ryzyka zakażenia człowiekiem wirusem wścieklizny po pogryzieniu, podrapaniu lub oślinieniu przez zwierzęta dokonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych. W przypadku podejrzenia zakażenia wdrażane jest szczepienie. Szczepienie przeciwko wściekliznie powinno być wdrażane w jak najkrótszym czasie od momentu narażenia, w przypadku ciężkich pokąsań, poza szczepieniami, osobom narażonym podaje się surowicę odpornościową.

Choroba zakaźna wywoływana przez wirusa RNA z rodziny *Rhabdoviridae*, z rodzaju *Lyssavirus*. Choroba ta jest jedną z najdłużej znanych i najgroźniejszych chorób odzwierzęcych. Wścieklizna jest wirusową chorobą zakaźną dotyczącą centralnego układu nerwowego, na którą wrażliwe są wszystkie gatunki ssaków, w tym ludzie. Okres inkubacji choroby wynosi od kilku dni do kilku miesięcy. Wirus wścieklizny jest wrażliwy na wysoką temperaturę i światło słoneczne, ale jednocześnie jest wysoce odporny na niskie temperatury. Wirus wścieklizny przenosi się głównie poprzez kontakt śliny zakażonego zwierzęcia z uszkodzoną skórą lub błoną śluzową (pogryzienie). Zakażenie możliwe jest również m.in. drogą jatrogenną, dospojówkową lub poprzez transplantację narządów. W Polsce rezerwuarem wścieklizny jest lis rudy. Do wystąpienia objawów chorobowych dochodzi u 15-20% osób, głównie pokąsanych głęboko na twarzy, szyi, klatce piersiowej. Chory człowiek jest zakaźny dla otoczenia. Wirus wścieklizny lokalizuje się głównie w ośrodkowym układzie nerwowym (istota szara mózgu), ślinie i skórze. Wścieklizna jest chorobą kosmopolityczną występującą na całym świecie. W województwie pomorskim, dzięki masowym szczepieniom dzikich zwierząt 2 razy w roku (wiosna i jesień) oraz obowiązkowym szczepieniom przeciwko wściekliznie zwierząt domowych, a także szybkiemu wdrażaniu szczepień przeciwko wściekliznie u osób pokąsanych przez nieznanne albo nieszczepione zwierzęta, od wielu lat nie stwierdzono żadnego przypadku zachorowania człowieka na wściekliznę.

4. Wirusowe zapalenie wątroby typu A, B, C.

W 2023 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano ostrego zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A, podobnie jak w latach 2022 i 2021.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia odnotowano 3 zachorowania na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B u osób niezaszczepionych i bezobjawowych, a zakażenie wykryto podczas badań profilaktycznych (w 2022 r. odnotowano 2 przypadki). W 2022 r. nie zarejestrowano żadnego

zachorowania na ostre WZW typu B. Osoby z najbliższego otoczenia chorych, którzy nie byli szczepieni przeciwko WZW typu B, zostały pokierowane do lekarza pierwszego kontaktu w celu przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i otrzymania skierowania na szczepienia. W 2023 r. odnotowano 6 zachorowań na WZW typu C typu przewlekłego (w 2022 r. zarejestrowano 3 przypadki). Z uwagi na dużą liczbę bezobjawowych zakażeń oraz małą liczbę wykonywanych badań przesiewowych w kierunku ww. wirusów, ocena epidemiologiczna zachorowań na WZW typ B i WZW typ C jest niedoszacowana.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (HAV) jest chorobą wywoływaną przez wirus A zapalenia wątroby z rodziny *Picornaviridae*, który jest odporny na działanie czynników zewnętrznych, tj. temperatura, substancje chemiczne. U osób dorosłych częstym objawem zakażenia HAV jest żółtaczka, której towarzyszą objawy ogólne, tj. gorączka, brak apetytu, nudności, wymioty. Objawy te pojawiają się 2-7 tygodni od momentu zakażenia i mogą trwać nawet przez wiele tygodni. U około 15% pacjentów objawy nawracają lub trwają ciągle nawet przez okres 6-9 miesięcy. U dzieci ponad 90% przypadków zakażenia tym wirusem przebiega bez objawów lub z objawami niespecyficznymi, bez żółtaczki. Ludzie są jedynym rezerwuarem wirusa wywołującego WZW A, który przenoszony jest głównie drogą pokarmową. Do zakażenia może dojść przez kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa poprzez nie umyte po wyjściu z toalety ręce), kontakty seksualne z osobą zakażoną lub chorą, najczęściej poprzez spożycie skażonego pożywienia (np. nie umytych owoców) i skażonej wody.

Wirus zapalenia wątroby typu B (HBV) należy do rodziny *Hepadnaviridae*. Człowiek jest jedynym rezerwuarem zakażeń HBV, do zakażenia dochodzi przez kontakt z krwią, okołoporodowo i drogą płciową. Czynniki ryzyka zakażenia HBV to narażenie zawodowe personelu medycznego, u pacjentów — procedury diagnostyczne lub lecznicze przebiegające z przerwaniem ciągłości tkanek, zabiegi kosmetyczne, tatuaże, intymne kontakty z osobą zakażoną HBV.

Do czasu wprowadzenia szczepień pracownicy służby zdrowia byli szczególnie narażeni na zakażenie HBV — była to najczęstsza choroba zawodowa. Obecnie kluczową rolę odgrywa wczesna diagnostyka bezobjawowych zakażeń HBV, umożliwiająca jak najszybsze rozpoczęcie leczenia. Klinicznie jawne ostre HBV występuje w około 25% zakażeń. Kończy się ono najczęściej pełnym powrotem do zdrowia. W 10% przypadków zakażenie HBV przechodzi w proces przewlekły (u dzieci do 90%). Podstawowa diagnostyka laboratoryjna HBV polega na oznaczaniu serologicznych markerów HBV, kluczowe znaczenie ma właściwa interpretacja wyników.

Wirus zapalenia wątroby typu C (HCV) należy do rodziny *Flaviviridae*, jego genom stanowi pojedynczą nić RNA. Wyróżnia się 6 głównych genotypów, które różnią się między innymi

wrażliwością na leki. Ponad 80% przypadków zakażeń HCV przechodzi w postać przewlekłą. Wirus HCV posiada zdolność replikacji również poza wątrobą — w limfocytach B lub tkance mózgowej, nie wbudowuje się w genom człowieka. Dodatkowo HCV cechuje się zdolnością do generowania licznych mutacji, co między innymi stanowi przyczynę częstych niepowodzeń terapeutycznych i braku szczepionki.

Zakażenie HCV szerzy się poprzez kontakt z krwią, ale także drogą płciową. Wysokie ryzyko zakażenia HCV warunkują przetoczenia krwi lub preparatów krwiopochodnych przed 1993 rokiem (później wprowadzono rutynowe badania dawców krwi w kierunku HCV, od 2002 r. również na obecność HCV RNA), częste hospitalizacje, zabiegi chirurgiczne, praca w służbie zdrowia, straży pożarnej, policji, narkotyki dożylnie i donosowe, tatuaże. Do zakażenia HCV w kontakcie ze służbą zdrowia może dojść z powodu wykonania inwazyjnych zabiegów niesterylnym sprzętem lub brudnymi dłońmi/rękawiczkami, wielokrotnego stosowania sprzętu jednorazowego, nieskutecznej sterylizacji lub dezynfekcji, używania wyrobów medycznych niezgodnie z ich przeznaczeniem.

Wczesne rozpoznanie przewlekłego WZW umożliwia wdrożenie skutecznego leczenia i zapobiega rozwojowi marskości i powstaniu raka wątrobowokomórkowego (HCC). Względna łatwość rozprzestrzeniania się wirusów hepatotropowych sprawia, iż nadal stanowią one w Polsce istotny problem epidemiologiczny.

Działaniami ograniczającymi to zagrożenie są w szczególności szkolenie pracowników medycznych w zakresie diagnostyki i wczesnego wykrywania uszkodzeń wątroby, a w szczególności zakażeń wirusami hepatotropowymi. Skuteczne stosowanie profilaktyki nieswoistej, w szczególności prawidłowej dezynfekcji, sterylizacji i higieny rąk. Nadzór nad warunkami pracy personelu medycznego, kontrola przestrzegania procedur medycznych i utylizacji sprzętu jednorazowego. Promocja dostępnych szczepień ochronnych.

Jedną z najskuteczniejszych metod profilaktyki zachorowań na WZW typu B są szczepienia. Obecnie obowiązkowymi szczepieniami objęte są wszystkie noworodki (w województwie pomorskim od 1996 r.), uczniowie szkół medycznych (od 1992 r.), pracownicy opieki medycznej i osoby mające bliski kontakt z chorymi na WZW typu B (od 1994 r.). Dzięki wprowadzeniu w 2000 r. dodatkowych szczepień młodzieży w 14 r. ż., uodpornieni są wszyscy tzw. młodzi dorośli (osoby urodzone po 1986 r.). Szczepionki przeciwko WZW typu C nie zostały jeszcze opracowane.

5. Zakażenia i choroby przenoszone drogą płciową.

W 2023 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano ogółem 2 przypadki zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową, zapadalność 2022 r. była taka sama w porównaniu z 2022

rokiem, w którym zarejestrowano 2 przypadki, a w 2021 r. odnotowano 1 przypadek. Wśród chorób z grupy STI (sexually transmitted infection) zarejestrowano następujące jednostki chorobowe:

- 2 przypadki kiły późnej, (w 2022 r. odnotowano ogółem 1 przypadek),
- rzeżączka – brak przypadku, podobnie jak w latach ubiegłych 2022 r. i 2021 r.,
- inne choroby przenoszone drogą płciową wywoływane przez chlamydie - brak przypadku, a w 2022 r. 1 zarejestrowano przypadek,
- ziarnica weneryczna wywoływana przez Chlamydie – nie zarejestrowano.

Obecnie poznano ponad 40 drobnoustrojów, które mogą być przenoszone drogą płciową i wywoływać choroby, nazywane chorobami przenoszonymi drogą płciową lub chorobami wenerycznymi. Choroby przenoszone drogą płciową należą do najczęstszych chorób zakaźnych. Objawy tych chorób częściej występują u mężczyzn, natomiast u kobiet, ze względów anatomicznych, mogą one przebiegać w formie bezobjawowej lub skąpoobjawowej. Do tej grupy chorób należą m.in. kiła, rzeżączka (GU), nie rzeżączkowe (NGU) *Chlamydia trachomatis*, *Mycoplasma hominis*, *Mycoplasma genitalium*, *Ureaplasma urealyticum*, *Gardnerella vaginalis*, Gram+ i Gram- bakterie oraz *Candida sp.*

6. HIV i AIDS.

W powiecie sztumskim w 2023 r. zarejestrowano 1 przypadek zakażenia wirusem HIV u 1 mężczyzny w wieku 20 lat (w 2022 r. zarejestrowano 4 przypadki, które dotyczyły mężczyzn w przedziale wiekowym 20 - 50 lat, w 2021 r. nie stwierdzono przypadków). Brak przypadków zachorowań na AIDS w przebiegu zakażenia wirusem HIV.

Zespół nabytego upośledzenia odporności (*Acquired Immunodeficiency Syndrome, AIDS*) wywoływany przez wirus HIV (*Human Immunodeficiency Virus*), który wykazuje powinowactwo do komórek układu odpornościowego zwłaszcza do limfocytów CD4 jak również do monocytów i komórek nabłonkowych Langerhansa. Wirus namnaża się w ww. komórkach, następnie niszczy je, co prowadzi do stopniowego upośledzenia odporności komórkowej, w konsekwencji do zespołu nabytego upośledzenia odporności, charakteryzującego się występowaniem wielu zakażeń oportunistycznych oraz nowotworów. AIDS nie jest samodzielną jednostką chorobową. Stanowi zespół objawów wielu chorób pojawiających się w wyniku upośledzenia odporności. Jest końcowym stadium zakażenia HIV, występującym zazwyczaj po wielu latach trwania infekcji.

Do zakażenia ludzkim wirusem upośledzenia odporności HIV może dojść drogą krwiopochodną, przetaczaniem krwi i preparatów krwiopochodnych, poprzez stosowanie zanieczyszczonych igieł i strzykawek, kontakt z zakażoną krwią w warunkach zawodowych np. zakłucie się igłą przez personel medyczny, wertykalna – przez łożysko chorej matki na płód,

seksualną – kontakty homo-, bi- i heteroseksualne (bez użycia prezerwatyw), stosunek analny, stosunek oralny inne tj. z mlekiem zakażonej matki (karmienie piersią), przez sztuczne zapłodnienie (nasienie od zakażonego mężczyzny), przez przeszczepy narządowe.

HIV należy do rodzaju *Retroviridae*. Zidentyfikowano dwie jego postaci (HIV-1 i HIV-2) oraz liczne szczepy. Zakażenie HIV, często bezobjawowe w początkowym okresie (wykrywane na tym etapie laboratoryjnie przez stwierdzenie antygeny wirusa HIV lub przeciwciał anti-HIV) może na wiele lat wyprzedzać pojawienie się zmian klinicznych choroby. Nie można zakazić się HIV przez pot i łzy, przez podanie ręki, całowanie w policzek, od osoby kaszłającej. Nie istnieje ryzyko przeniesienia HIV poprzez wspólne mieszkanie, stosowanie tych samych sztućców, talerzy, kubków oraz korzystanie ze wspólnej łazienki i toalety z osobami zakażonymi. AIDS czyli zespół nabytego niedoboru odporności jest późnym stadium zakażenia HIV, w którym występują choroby oportunistyczne (zakażenia wywoływane przez drobnoustroje, które u zdrowych osób zwykle nie wywołują chorób).

Wykonanie testu jest jedynym sposobem sprawdzenia, czy jest się osobą zakażoną. Bezpłatne i anonimowe badania na terenie województwa pomorskiego można wykonać w Punkcie Konsultacyjno - Diagnostycznym w Gdańsku i Słupsku. Aktualny wykaz Punktów Konsultacyjno - Diagnostycznych na terenie Polski wraz danymi teleadresowymi znajduje się na stronie internetowej Krajowego Centrum ds. AIDS (www.aids.gov.pl).

7. Higiena lecznictwa.

Ocenę stanu sanitarnego opracowano na podstawie wyników kontroli prowadzonych przez przedstawicieli Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych.

7.1. Nadzór nad placówkami leczniczymi oraz gabinetami prywatnymi.

Organy inspekcji sanitarnej prowadzą nadzór nad placówkami udzielającymi świadczeń zdrowotnych poprzez kontrole oceniające stan sanitarno – epidemiologiczny pomieszczeń, w tym zapewnienie warunków izolacji pacjentów, stosowanie procedur higienicznych zapobiegających zakażeniom (sprzątanie, dezynfekcja, sterylizacja), postępowanie w przypadku wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych, stosowanie środków ochrony indywidualnej i sprzętu zapobiegającego zakłuciom przez personel medyczny. Podejmowane działania wynikają z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 ze zm.) i aktu wykonawczego do ww. ustawy tj. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 240 ze zm.), a także rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 402).

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego nadzorowano 46 stacjonarnych podmiotów leczniczych, w tym: 1 szpital, 41 gabinetów indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, 4 podmioty wykonujące działalność leczniczą: medyczne laboratoria diagnostyczne, ambulatoria, zakłady rehabilitacji leczniczej. W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 43 podmioty lecznicze.

W 2023 r. wykonano łącznie 25 kontroli podmiotów leczniczych oraz 18 kontroli punktów szczepień. W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków higieniczno – sanitarnych w stacjonarnych podmiotach leczniczych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- bieżącego stanu higieniczno-sanitarnego kontrolowanych pomieszczeń oraz ich wyposażenia;
- niespełnienia wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 402).

Wydano 2 decyzje administracyjne w celu poprawy stanu higieniczno – sanitarnego na stwierdzone nieprawidłowości, nałożono obowiązek ich usunięcia. Jedna decyzja wydana w ramach przeprowadzonej kontroli interwencyjnej.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2023 r. nad podmiotami świadczącymi usługi medyczne, nie zaobserwowano znaczących zmian w zakresie stanu technicznego w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w stosunku do lat ubiegłych. Dokonano oceny procedur w zakresie prawidłowości doboru i stosowania środków dezynfekcyjnych w profilaktyce zakażeń szpitalnych, przygotowania i sposobu przechowywania preparatów dezynfekcyjnych, a także procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne w placówkach leczniczych. W prowadzonym nadzorze sanitarnym nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą, kontrolowano prawidłowość postępowania z odpadami medycznymi – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi (Dz. U z 2017 r., poz. 1975). Wszystkie placówki medyczne posiadały procedury postępowania z odpadami medycznymi w zakresie selektywnego zbierania, transportu i wstępnego magazynowania odpadów medycznych oraz instrukcji zbierania odpadów medycznych w miejscu ich powstawania. Zapewniono bieżącą czystość i higienę.

W szpitalu na terenie powiatu sztumskiego istnieje formalnie powołany Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych (ZKZS) zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 ze zm.).

Do działalności zespołu kontroli zakażeń szpitalnych należy tworzenie procedur służących zmniejszeniu ryzyka zakażeń, wdrażaniu ich w praktyce szpitalnej, szkoleniu, monitorowaniu i rejestracji zakażeń, drobnoustrojów alarmowych oraz szkoleniu personelu medycznego w zakresie kontroli zakażeń szpitalnych.

W 2023 r. współpraca przedstawicieli PSSE w Malborku z ZKZS była ukierunkowana na wspólne działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne przy dochodzeniach epidemicznych (kontakty głównie telefoniczne i drogą e-mail). Nadzór obejmował między innymi zbieranie danych na temat zakażeń i ich analizę, w celu skutecznej kontroli zakażeń szpitalnych na terenie szpitala w związku z nowym rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 25 maja 2023 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 240 ze zm.), w którym dodano obowiązek raportowania liczby miesięcznych badań mikrobiologicznych.

Zespół kontroli zakażeń szpitalnych z podmiotu leczniczego powiatu sztumskiego uczestniczył w przygotowaniu raportu rocznego za 2023 r. o zakażeniach zakładowych i patogenach alarmowych, które zostały przekazane Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Malborku.

W 2023 r. zgłoszono 4 ogniska zakażeń szpitalnych, właściwemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Malborku (w 2022 r. i 2021 r. zgłoszono po 8 ognisk epidemicznych). Czynnikiem etiologicznym zakażeń szpitalnych w ogniskach epidemicznych w 2023 roku to Sars-CoV-2, który wywołał 1 ognisko, 2 ogniska *Clostridioides difficile* toksyny A i B, 1 ognisko *Klebsiella pneumoniae* NDM o mechanizmie oporności na antybiotyki MBL.

7.2. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 338 ze zm.) do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych należy m. in. sprawowanie nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych. W związku z ww. obowiązkiem Państwowa Inspekcja Sanitarna w 2023 r. nadzorowała realizację szczepień u dzieci i młodzieży w wieku od 1 dnia życia do 19 r. ż. Dane dotyczące szczepień pozyskiwane ze wszystkich punktów szczepień na terenie powiatu sztumskiego są sumowane w Rocznym Sprawozdaniu ze Szczepień Ochronnych – MZ-54. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku do końca lutego każdego roku przesyła ww. sprawozdanie do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Na podstawie analizy sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych MZ-54 w 2023 r., wg

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

Programu Szczepień Ochronnych objęto szczepieniami 6787 dzieci i młodzieży w wieku 0-19 lat. W 2023 r. liczba uległa zmniejszeniu w stosunku do roku 2022 o 153 karty (w 2022 r. liczba kart wynosiła 6940, w 2021 r. liczba wynosiła 7480).

W 2023 r. Program Szczepień Ochronnych (PSO) był realizowany w oparciu o ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1284 ze zm.) i Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 28 października 2022 r. w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2023 (Dz. Urz. Min. Zdr. 2022. poz. 113).

27 września 2023 r. ogłoszono nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 2077) wraz ze schematem obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży oraz szczepieniami zalecanymi, dodatkowo w dniu 27 września 2023 r. ogłoszono także rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych oraz Międzynarodowej Książeczki Zdrowia (Dz. U. z 2023 r., poz. 2056).

Zgodnie z art. 18 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 ze zm.) Organ PPIS w Malborku prowadzi dystrybucję preparatów szczepionkowych na podległym terenie, które służą do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Szczepionki są przekazywane z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach do magazynu w WSSE w Gdańsku a następnie do PSSE w Malborku, która przekazuje szczepionki świadczeniodawcom, z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowy na przeprowadzenie świadczeń obowiązkowych.

Efektywne zarządzanie dystrybucją szczepionek oparte jest o elektroniczny system nadzoru nad gospodarką szczepionkami (ESNDS), który zapewnia jednolity obieg dokumentacji oraz umożliwia uzyskanie bieżących danych o aktualnej dostępności zapasów preparatów szczepionkowych.

Magazynowanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych w powiecie sztumskim odbywa się zgodnie z zasadami łańcucha chłodniczego. Wdrożone są procedury postępowania dotyczące monitorowania warunków przechowywania i transportu preparatów szczepionkowych, postępowania w przypadku awarii urządzeń chłodniczych do przechowywania preparatów szczepionkowych, zasad postępowania na wypadek wstrzymania i wycofania z obrotu preparatów szczepionkowych oraz postępowania ze szczepionkami niespełniającymi wymagań jakościowych.

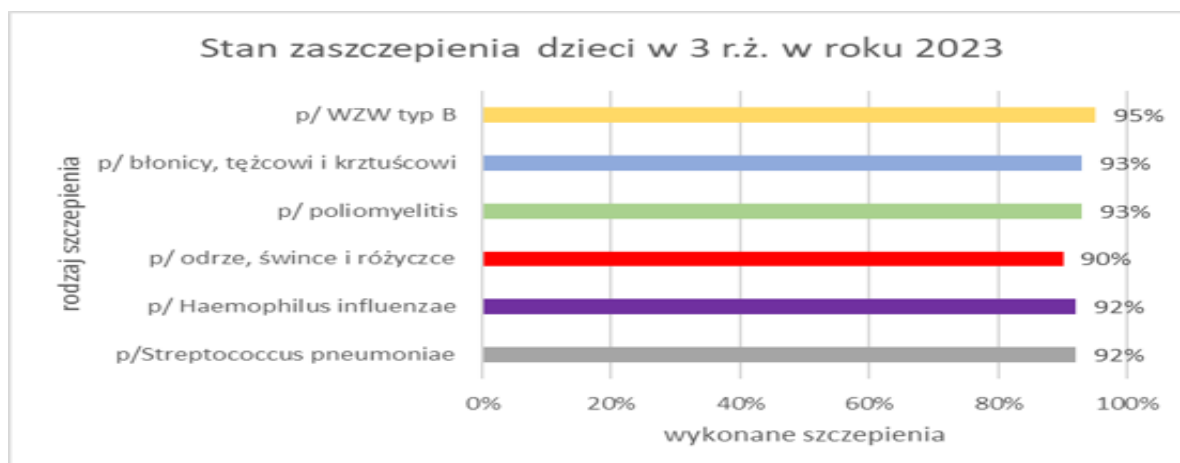
W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Malborku otrzymała z Programu „Oś priorytetowa XI REACT-EU, Europejskiego Funduszu Regionalnego” dwie chłodziarki farmaceutyczne POL-EKO CHS 700 wraz z dwukanałowym rejestratorem temperatury RT 2014 (z aktualnym świadectwem wzorcowania) oraz system zasilania awaryjnego POL-EKO ZA. Dodatkowo pomieszczenie, w którym znajdują się w/w urządzenia zostało wyposażone w klimatyzator

typu split GREE. Ponadto w celu poprawy bezpieczeństwa przechowywana preparatów szczepionkowych zamontowano rolety zewnętrzne w oknach pomieszczenia, w którym przechowywane są preparaty.

Preparaty szczepionkowe w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku przechowywane są w 2 urządzeniach chłodniczych, pracujących w cyklu naprzemiennym. Do kontroli temperatury w urządzeniach chłodniczych używane są dwa niezależne systemy monitorujące, jak również funkcje alarmowe. Dodatkowo urządzenia chłodnicze zabezpieczone są w system zasilania awaryjnego. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa preparatów szczepionkowych uruchamiana jest procedura zapewniająca utrzymanie prawidłowych warunków w magazynie szczepionek i zabezpieczenie preparatów zgodnie z kartą charakterystyki produktu leczniczego (KChPL).

7.3. Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 r. ż.

Zestawienie wszystkich obowiązkowych szczepień wykonanych w ramach PSO w 3 r. ż., to tzw. zamknięcie szczepień podstawowych.

Wykres 8. Stan zaszczepienia dzieci w 3 r.ż. w powiecie sztumskim – dane za 2023 r.

Można zaobserwować, iż obowiązkowe szczepienia ochronne w większości są wykonywane na poziomie 95%. Jest to efekt terminowości wykonawstwa szczepień, co świadczy m. in. o dużej świadomości rodziców i personelu medycznego zajmującego się realizacją Programu Szczepień Ochronnych. Wyjątek stanowi szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce, które budzi największe kontrowersje wśród rodziców, co przejawia się spadkiem wszczepialności dzieci.

7.4. Nadzór nad zgłaszalnością Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych.

Korzystna sytuacja wielu chorób zakaźnych, którą osiągnięto dzięki prowadzeniu szczepień ochronnych powoduje, że społeczeństwo i realizatorzy szczepień coraz więcej uwagi poświęcają bezpieczeństwu szczepień i niepożądanym odczynom poszczepiennym. W Polsce od ponad 20 lat funkcjonuje uregulowany prawnie obowiązek zgłaszania i rejestracji niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), które są kluczowym narzędziem służącym do oceny bezpieczeństwa szczepień. W roku 2023 nie odnotowano niepożądanych odczynów poszczepiennych w powiecie sztumskim. Natomiast w roku 2022 z terenu powiatu sztumskiego zgłoszono 5 niepożądanych odczynów poszczepiennych (w 2021 r. zgłoszono 7 NOP).

7.5. Fundusz kompensacyjny.

Od 12 lutego 2022 r. obowiązuje świadczenie z Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych. Pacjenci, u których wystąpią niepożądane działania po podaniu szczepionki, będą mogli uzyskać świadczenie pieniężne. Zapewnia to utworzony przez rząd Fundusz Kompensacyjny Szczepień Ochronnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1657 ze zm.) zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

7.6. Nadzór nad uchylającymi się od szczepień.

W związku ze wzrastającą liczbą osób uchylających się od szczepień ochronnych, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku w 2023 r. podejmowali działania mające na celu skłonienie rodziców do szczepień swoich dzieci, poprzez rozmowy na temat korzyści wynikających ze szczepień. Działania w stosunku do osób uchylających się od szczepień prowadzono również we współpracy ze świadczeniodawcami realizującymi Program Szczepień Ochronnych.

W celu egzekwowania wykonania szczepienia przez osoby niezaszczepione pracownicy PSSE w Malborku wysłali 2 wezwania do dobrowolnego wykonania obowiązku zaszczepienia.

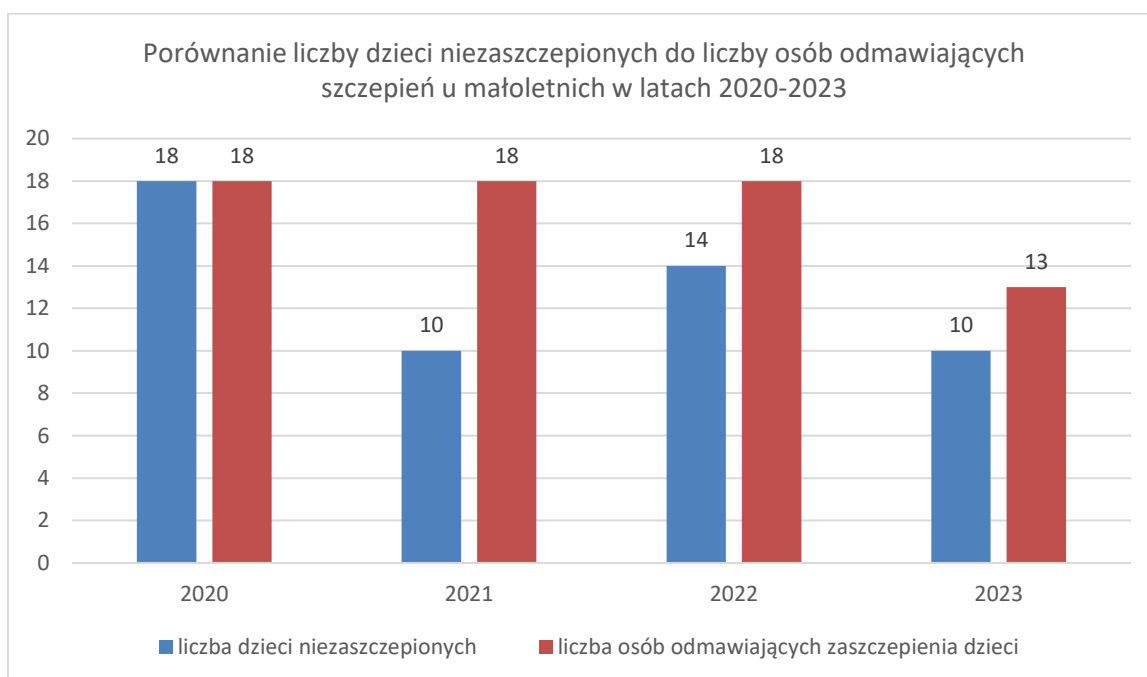
W wyniku podjętych działań administracyjnych, 5 uchylających wykonało obowiązek szczepień. Po otrzymaniu wezwania 4 dzieci zostało zaszczepionych.

Przeprowadzona analiza wykazała, że w powiecie sztumskim od obowiązku wykonania szczepień ochronnych uchylało się 13 osób. W porównaniu z rokiem 2022 jest to o 5 osób mniej (2022 r. wyniosła 18 osób). Spadek ilości osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych jest spowodowany wykonaniem obowiązku zaszczepienia, przedstawieniem zaświadczenia lekarskiego odraczającego szczepienie oraz zmianą miejsca zamieszkania lub emigracją. Nie mniej jednak nasilająca się aktywność tzw. „ruchu antyszczepionkowego”, poddającego w wątpliwość

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

potrzebę i bezpieczeństwo szczepień w oparciu o niepotwierdzone wiarygodnymi badaniami medycznymi i epidemiologicznymi doniesienia, powoduje większą ilość zgłoszeń osób uchylających się od szczepień ochronnych w porównaniu do lat ubiegłych.

W 2023 r. z placówek medycznych wpłynęły 2 nowe zgłoszenia dotyczących dzieci niezaszczepionych (w 2022 r. wpłynęły 2, w 2021 r. wpłynęło 4). W 2023 r. w powiecie sztumskim 10 dzieci nie zostało zaszczepionych z powodu uchylania się rodziców od ustawowego obowiązku szczepień, (stan na koniec grudnia 2022 r. to 14 dzieci). W porównaniu ze stanem na koniec grudnia 2021 r. (14 niezaszczepionych dzieci) liczba ta spadła o 4 dzieci w stosunku do roku 2022.

Wykres 9. Liczba dzieci niezaszczepionych do liczby osób uchylających się od szczepień w latach 2020 – 2023.

Najczęstszymi przyczynami uchylania się od obowiązku szczepień w 2023 r. był wpływ ruchów antyszczepionkowych. Ponadto rodzice swoją decyzję o niezaszczepieniu dzieci argumentowali:

- wcześniejszym wystąpieniem NOP u osoby szczepionej lub u innych członków rodziny;
- wyjazdem do innego kraju;
- brakiem wiarygodnych badań bezpieczeństwa preparatów szczepionkowych.

Większość rodziców nie podało przyczyny niespełnienia obowiązku poddania swoich dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

7.7. Nadzór nad podmiotami leczniczymi wykonującymi szczepienia ochronne.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

Organy Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad podmiotami prowadzącymi działalność leczniczą, wykonującymi szczepienia ochronne. Przeprowadzają kontrole tych podmiotów oraz zajmują się dystrybucją preparatów szczepionkowych potrzebnych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych. Podejmowane działania są zgodne z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U z 2023 r., poz. 1284 ze zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2077).

PSSE w Malborku sporządza zapotrzebowanie na szczepionki przeznaczone do realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie powiatu sztumskiego na podstawie potrzeb określonych przez punkty szczepień w podmiotach leczniczych, z uwzględnieniem wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 848) służące do przeprowadzania szczepień obowiązkowych dotyczących sposobu ustalenia rocznego zapotrzebowania na szczepionki na rok kolejny.

W 2023 r. w powiecie sztumskim nadzorem objęto 14 podmiotów leczniczych, wykonujących szczepienia ochronne w punktach szczepień z uwzględnieniem oddziału noworodkowego. W wykazie prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku w 2023 r. nie zarejestrowano nowego świadczeniodawcy prowadzącego obowiązkowe szczepienia ochronne.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Malborku przeprowadziła łącznie 18 kontroli dotyczących dokumentacji i realizacji szczepień ochronnych w punktach.

Skontrolowane punkty szczepień spełniały wymagania, jakim powinny odpowiadać gabinety o charakterze zabiegowym oraz dbały o warunki zachowania łańcucha chłodniczego, wymaganego przy przechowywaniu preparatów szczepionkowych. W 2 punktach szczepień wydano zalecenia pokontrolne, które zostały zrealizowane. Dotyczyły prowadzenia dokumentacji i monitoringu temperatur w urządzeniach chłodniczych.

SEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością na terenie powiatu sztumskiego.

1. Stan sanitarny obiektów nadzorowanych.

W 2023 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku na terenie powiatu sztumskiego znajdowało się 541 obiektów, w tym:

- 27 zakładów produkcji żywności, w tym 4 zakłady produkcji w warunkach domowych,
- 144 zakłady produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, w tym rolniczy handel detaliczny oraz dostawcy bezpośredni,
- 245 zakładów obrotu żywnością,
- 62 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego,
- 47 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego,
- 2 zakłady usług cateringowych,
- 14 zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym 2 zakłady produkcji.

W 2023 r. w zakładach żywnościowo – żywieniowych znajdujących się w ewidencji nadzorowanych zakładów łącznie przeprowadzono 225 kontroli oraz 43 kontrole graniczne. Niezgodności z przepisami prawa żywnościowego stwierdzono w trakcie 40 kontroli. Za stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia nałożono w obiektach grzywny w formie mandatów karnych:

- 19 na łączną kwotę 2 900 zł w obiektach ewidencjonowanych,
- 1 na kwotę 100 zł w obiekcie nieewidencjonowanym.

1.1. Zakłady produkcji żywności.

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego przeprowadzono 11 kontroli w zakładach produkcji żywności, w tym 2 kontrole w zakładach produkcji w warunkach domowych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 1 grzywnę w formie mandatu karnego, na kwotę 200 zł.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń produkcyjnych;
- niestosowanie procedury opartej na zasadach systemu HACCP.

Ponadto w 2023 r. przeprowadzono 42 kontrole w zakładach produkcji pierwotnej środków spożywczych pochodzenia roślinnego. Kontrolowano gospodarstwa rolne i ogrodnicze prowadzące uprawę owoców, warzyw i zbóż. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Zakłady obrotu żywnością.

W zakładach obrotu żywnością w 2023 r. przeprowadzono 113 kontroli. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 9 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów oraz nałożono 12 grzywnien w formie mandatów karnych, na łączną kwotę 1800 zł.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- nieprawidłowy stan sanitarno – techniczny pomieszczeń;
- brak ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów spożywczych wymagających przechowywania w obniżonej temperaturze;
- brak identyfikowalności art. spożywczych (brak etykiet);
- niestosowanie procedury opartej na zasadach systemu HACCP;
- brak czystości i porządku;
- sprzedaż art. spożywczych przeterminowanych lub o niewłaściwej jakości zdrowotnej.

1.3. Sprzedaż internetowa artykułów spożywczych.

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego nie występowały sklepy internetowe prowadzące sprzedaż środków spożywczych ogólnego spożycia.

1.4. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

W 2023 r. przeprowadzono 30 kontroli sanitarnych w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 3 mandaty karne na kwotę 400 zł. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- brak porządku i czystości w pomieszczeniach produkcyjnych;
- stosowanie do produkcji posiłków art. spożywczych przeterminowanych;
- brak ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów spożywczych wymagających przechowywania w obniżonej temperaturze;
- brak stosowanej procedury opartej na zasadach systemu HACCP.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 3 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów.

1.5. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

W 2023 r. przeprowadzono 27 kontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 2 mandaty karne na kwotę 200 zł za:

- nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny urządzenia chłodniczego w grupie innych zakładów żywienia;
- stosowanie do produkcji potraw art. spożywczych przeterminowanych w stołówce na koloniach.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 1 decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładu.

1.6. Zakłady usług cateringowych.

W 2023 r. przeprowadzono 3 kontrole, w tym 1 kontrolę interwencyjną w zakładach usług cateringowych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł, za:

- stosowanie do produkcji potraw art. spożywczych przeterminowanych;
- brak środka do dezynfekcji powierzchni mających kontakt z żywnością;
- brak stosowania procedur GHP/GMP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP.

1.7. Stan sanitarny obiektów nieewidencjonowanych.

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego przeprowadzono 2 kontrole w zakładach żywnościowych nieewidencjonowanych, tj. ruchomych lub tymczasowych zakładach małej gastronomii.

Kontrole zakładów nieewidencjonowanych przeprowadzono głównie w związku z działaniami mającymi na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności w trakcie imprez plenerowych typu: „Dni Ziemi Sztumskiej”, „Dni Dzierzgonia”.

Nieprawidłowości stwierdzono w 1 zakładzie, tj. brak czystości pomieszczeń żywnościowych. Za stwierdzone uchybienia nałożono na osobę odpowiedzialną grzywnę w formie mandatu karnego w wysokości 100 zł.

2. Interwencje konsumenckie.

W 2023 r. do PSSE w Malborku wpłynęły 3 wnioski konsumentów o interwencję dot. bezpieczeństwa żywności. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych w zakładach, w przypadku 2 zgłoszeń potwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego.

Wnioski o interwencję dotyczyły nieprawidłowości w zakresie:

- sprzedaży art. spożywczych o niewłaściwej jakości zdrowotnej;
- niewłaściwych warunków dostaw środków spożywczych.

3. Wzmocniony nadzór nad zbożem pochodzącym z Ukrainy.

W związku z ryzykiem tworzenia się t.zw. szarej strefy handlu zbożem pochodzącym z Ukrainy oraz podejrzeniem wykorzystywania na terenie kraju zboża na cele konsumpcyjne, zgłaszanego przy odprawach granicznych jako zboże do celów technicznych, podejmowano działania w magazynach zbożowych prowadzących skup zbóż, mające na celu ustalić jego pochodzenie. W wyniku działań nie stwierdzono magazynowania zbóż pochodzących z Ukrainy.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku nawiązał współpracę z Krajową Administracją Skarbową. Współpracę nawiązano w celu przeprowadzania kontroli sanitarnych zbóż przeznaczonych na cele konsumpcyjne, przywożonych do Polski w ramach obrotu wewnątrzunijnego ze Słowacji (prawdopodobnie pochodzenia ukraińskiego), w związku z podejrzeniem ich niewłaściwej jakości. W ramach podjętej współpracy w 2023 r. nie przeprowadzono w/w kontroli.

4. Działania podejmowane w związku z ryzykiem występowania Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF).

Podczas przeprowadzania rutynowych kontroli sanitarnych w zakładach obrotu żywnością i żywienia zbiorowego, kontrolowano pochodzenie mięsa wieprzowego, mięsa z dzika oraz sposób zagospodarowania odpadów w zakładach żywnościowych w związku z afrykańskim pomorem świń.

W wyniku przeprowadzanych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu mięsa i przetworów z dzika.

Nieprawidłowości wykazywano w przypadku wprowadzania do obrotu pozostałych przetworów mięsnych tj. brak identyfikowalności wędlin (brak etykiet), sprzedaż wędlin przeterminowanych,

nieprawidłowe warunki termiczne przechowywania wędlin. Za stwierdzone uchybienia nakładano mandaty karne.

5. Nadzór nad suplementami diety oraz środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz żywnością wzbogaconą.

Liczba podmiotów nadzorowanych zajmujących się suplementami diety/środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia (2023 r.)					
Producent/ Importer	Sprzedaż hurtowa	Sprzedaż detaliczna (w tym równocześnie przez Internet)	Sprzedaż internetowa	Apteki	Inne (super i hipermarkety, kluby sportowe, sex-shopy)
0	0	0	1	12	12

W 2023 r. wg ewidencji na terenie powiatu sztumskiego znajdowało się 25 zakładów prowadzących sprzedaż suplementów diety, środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego i żywności wzbogacanej.

Oprócz kontroli przeprowadzonych w supermarketach, w 2023 r. przeprowadzono 2 kontrole w aptekach. W wyniku przeprowadzonych kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nie przeprowadzono kontroli sanitarnych stron internetowych, za pośrednictwem których wprowadzane są do obrotu ww. środki spożywcze, ponieważ sklep internetowy zakończył działalność.

6. Nadzór nad letnim i zimowym wyciecznikiem dzieci i młodzieży.

W ramach prowadzonego nadzoru nad zimowym oraz letnim wyciecznikiem dzieci i młodzieży przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w zakresie oceny warunków żywienia w trakcie kolonii, obozów lub półkolonii.

Zakłady, w których żywność dzieci podczas wycieczki, znajdowały się w ewidencji nadzorowanych zakładów. Zakres kontroli sanitarnych obejmował m. in. jakość zdrowotną art. spożywczych stosowanych do przygotowywania posiłków, warunki przechowywania żywności wymagającej chłodzenia, ocenę dokumentacji potwierdzającej pochodzenie surowców stosowanych do produkcji posiłków oraz jakość żywienia.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, nieprawidłowości wykazano w 1 zakładzie, w zakresie

stosowania w produkcji posiłków art. spożywczych przeterminowanych. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono grzywnę w formie mandatu karnego w wysokości 100 zł.

7. Eksport żywności.

W 2023 r. przeprowadzono 43 kontrole graniczne w zakresie eksportu żywności. Wydano 43 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę tj. bezcukrowe gumy do żucia lub gumę bazową. Ogółem oceniono 98 partii przedmiotowych środków spożywczych.

8. Nadzór nad bezpieczeństwem żywności.

8.1. W okresie od marca do grudnia 2023 r. prowadzono działalność związaną z zapewnieniem bezpieczeństwa spożywanych przez mieszkańców nadzorowanego terenu, grzybów świeżych, naturalnie rosnących. Udzielono kilku porad w zakresie ustalenia gatunków zebranych grzybów oraz ich przydatności do spożycia.

8.2. W 2023 r. prowadzono działania związane z monitorowaniem procesu wycofywania z obrotu żywności niebezpiecznej w związku powiadomieniami alarmowymi i informacyjnymi w ramach systemu RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach).

Wycofaniu z obrotu na nadzorowanym terenie podlegało:

- 14 środków spożywczych z następujących grup: przyprawy, mięso, wyroby ciastkarskie, produkty zbożowe, wyroby cukiernicze, owoce, suplementy diety. Wycofywane z obrotu art. spożywcze stanowiły bezpośrednie lub pośrednie zagrożenie dla zdrowia konsumentów z uwagi na zanieczyszczenie bakteriami chorobotwórczymi, ciałami obcymi, mikotoksynami lub obecność niedozwolonych substancji oraz pozostałości pestycydów;
- 1 wyrób przeznaczony do kontaktu z żywnością tj. łyżka kuchenna, która stanowiła zagrożenie dla zdrowia konsumentów, z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu amin aromatycznych.

8.3. W ramach sprawowanego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu sztumskiego, w 2023 r. pobierano próbki art. spożywczych do badań laboratoryjnych.

Ogółem pobrano 12 próbek żywności. Próbkę zbadano w zakresie:

- 1 próbka - zanieczyszczenia mikrobiologiczne,

- 11 próbek - zanieczyszczenia chemiczne.

Wszystkie zbadane próbki spełniły wymagania prawa żywnościowego.

9. Nadzór nad jakością zdrowotną materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Nadzór sanitarny nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością obejmuje zarówno higieniczno-sanitarne warunki produkcji, jak i bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku na nadzorowanym terenie znajdowało się 12 zakładów obrotu oraz 2 zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W 2023 r. w tej grupie zakładów nie przeprowadzono kontroli sanitarnych.

10. Współpraca z innymi instytucjami i inspekcjami.

10.1. Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną.

W związku z „Porozumieniem ramowym z dnia 30 listopada 2018 r. zawartym pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Malborku i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Malborku o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej”, przesłano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Malborku zaktualizowaną listę zakładów wspólnie nadzorowanych oraz wykaz zakładów zaplanowanych do wspólnych kontroli w 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego.

W 2023 r. pod wspólnym nadzorem obu inspekcji znajdowało się 7 zakładów, w tym:

- 4 zakłady produkujące lub przechowujące środki spożywcze, które produkują lub wprowadzają na rynek pasze lub materiały paszowe dla zwierząt (wytwórnia tłuszczów roślinnych, browar, piekarnia, magazyn zbożowy,);
- 2 zakłady garmażeryjne;
- zakład produkcji miodów pitnych.

W 2023 r. przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej 2 kontrole planowane w zakładach pod wspólnym nadzorem. Kontrolami objęto zakład garmażeryjny oraz zakład produkcji miodów pitnych. W 1 ze skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości dot. braku aktualnych dokumentów potwierdzających: zgodność produkowanych wyrobów garmażeryjnych z kryteriami mikrobiologicznymi dla żywności, brak szkolenia personelu w zakresie bezpieczeństwa żywności.

10.2. Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

W 2023 r. w związku z „Planem działania na 2023 r. dot. produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach Porozumienia z dnia 22.10.2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”, wytypowano do wspólnych kontroli zakłady produkcji podstawowej art. spożywczych pochodzenia roślinnego.

Wspólnie z przedstawicielem Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Malborku, przeprowadzono 1 kontrolę w gospodarstwie rolnym prowadzącym uprawę gryki. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

10.3. Współpraca z Inspekcją Ochrony Środowiska.

W 2023 r. w związku z „Planem działania na 2023 r. dot. produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach Porozumienia z dnia 22.10.2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”, nie wytypowano do kontroli sanitarnych gospodarstw rolnych znajdujących się na terenie powiatu sztumskiego.

11. Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu produktami kosmetycznymi.

Nadzór sanitarny nad kosmetykami obejmuje bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów oraz warunki sanitarne ich produkcji.

W 2023 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku na terenie powiatu sztumskiego znajdowało się 8 zakładów obrotu kosmetykami.

Przeprowadzono 3 kontrole w obiektach obrotu kosmetykami, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania opakowań jednostkowych produktów kosmetycznych. Ogółem oceniono oznakowanie 6 produktów kosmetycznych. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono wprowadzania do obrotu kosmetyków zawierających substancje niedozwolone tj. salicylan metylu.

Na terenie powiatu sztumskiego, w 2023 r. nie pobierano do badań laboratoryjnych próbek produktów kosmetycznych.

SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ

Zadaniem Sekcji Higieny Komunalnej w 2023 r. podobnie jak w latach poprzednich, był nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym mieszkańców naszego powiatu, m.in. nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia, świadczeniem usług z branży beauty, obiektami użyteczności publicznej oraz środkami transportu.

Na koniec 2023 r. w ewidencji Sekcji Higieny Komunalnej znajdowały się 123 obiekty. Przeprowadzono 64 kontrole, w tym: 51 planowych i 13 nieplanowych (tj. kontrole interwencyjne, kontrole w obiektach nowopowstałych oraz kontrole imprez masowych). Stan sanitarny obiektów oceniono jako dobry.

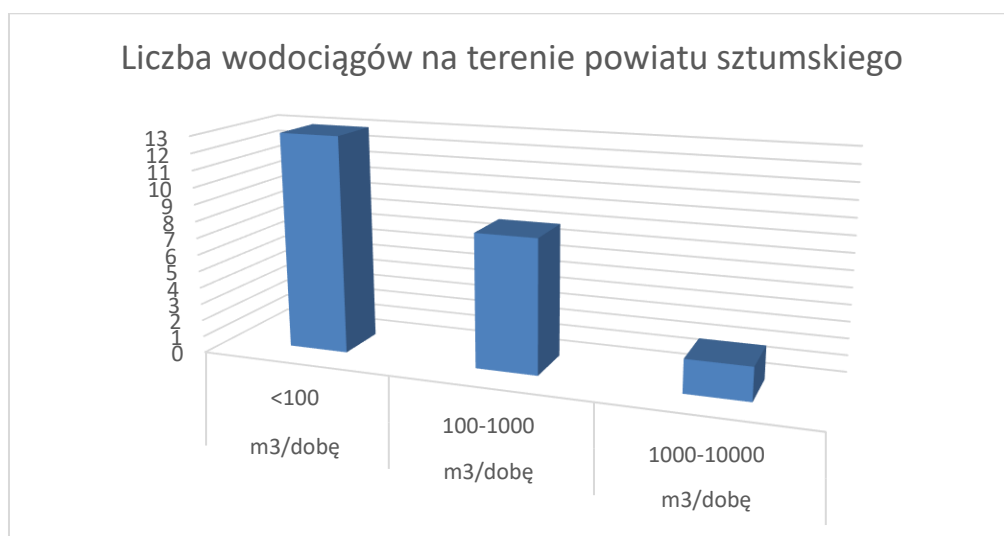
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W powiecie sztumskim pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Malborku znajdowało się 21 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 7 wodociągów lokalnych. W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 82 próbki wody.

Wydano 38 okresowych ocen jakości wody do spożycia przez ludzi za rok 2023.

W IV kwartale 2023 r. wyłączono z eksploatacji:

- wodociąg publiczny Balewo (gm. Mikołajki Pomorskie), miejscowość Balewo zaopatrywana jest w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu publicznego Krasna Łąka;
- wodociąg publiczny Bągart II (gm. Dzierzgoń), miejscowość Bągart II zaopatrywana jest w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu publicznego Dzierzgoń.

Przedsiębiorstwa wodociągowe prowadziły systematyczną kontrolę wewnętrzną jakości wody wg ustalonego z PPIS w Malborku harmonogramu poboru próbek wody na rok 2023.

Jakość wody do spożycia w 2023 r. odpowiadała normom sanitarnym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne odpowiedzialne za zaopatrzenie w wodę na terenie powiatu sztumskiego:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie ul. Jana Kochanowskiego 28, 82-400 Sztum,
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ul. Juliusza Słowackiego 24, 82-440 Dzierzgoń,
- Gmina Mikołajki Pomorskie ul. Dzierzgońska 2, 82-433 Mikołajki Pomorskie,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Starym Dzierzgoniu Stary Dzierzgoń 54, 82-450 Stary Dzierzgoń,
- Usługi Ogólnobudowlane Instalatorstwo Wod.-Kan.-C.O.- Gaz i Transport Z. Kaszubowski Waplewo Wielkie 18a, 82-410 Stary Targ.

2. Stan skolonizowania instalacji ciepłej wody użytkowej bakteriami z rodzaju Legionella sp. w nadzorowanych obiektach.

W ramach nadzoru sanitarnego dokonano poboru 10 próbek wody z instalacji wodociągowej w budynku Szpitala Polskiego Sztum. W wyniku kontroli stwierdzono średnie skażenie wewnętrznej sieci ciepłej wody użytkowej w obiekcie. Wydano decyzję nakazującą doprowadzenie jakości ciepłej wody użytkowej w budynkach Szpitala do obowiązujących norm sanitarnych w zakresie bakterii Legionella sp. Zarządca podjął działania zmierzające do redukcji liczby bakterii. Powtórne wyniki badań wody nie wykazały przekroczeń. Decyzja została wykonana.

Wyniki badań ciepłej wody użytkowej pobranej w budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Uśnicach w ramach kontroli wewnętrznej wykazały wysokie skażenie instalacji bakteriami z rodzaju Legionella sp. W dniu 7.07.2023 r. PPIS w Malborku wydał decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności nakazującą wyłączenie z eksploatacji urządzeń wytwarzających aerozol wodno-powietrzny do czasu doprowadzenia jakości ciepłej wody do wymagań sanitarnych. Decyzja została wykonana.

3. Obiekty użyteczności publicznej.

Skontrolowane zakłady świadczące usługi z zakresu branży beauty (23) posiadały wydzielone miejsca do przechowywania odzieży wierzchniej, pomieszczenia sanitarne dla klientów, pomieszczenia/miejsca do mycia sprzętu porządkowego. Narzędzia i sprzęt fryzjersko-kosmetyczny dezynfekowany w środkach do tego przeznaczonych.

Narzędzia wielokrotnego użytku, których stosowanie powoduje naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, następnie myciu i sterylizacji. Sterylizacja narzędzi odbywała się w zakładach lub w placówkach służby zdrowia na podstawie zawartych umów. W obiektach, w których przeprowadza się zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek wdrożono i stosowano procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi. W obiektach świadczących usługi solaryjne (3) przestrzegane były wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 r. ż. oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania solarium.

Podczas kontroli ww. zakładów prowadzono także działania edukacyjne dla właścicieli i personelu z zakresu zapobiegania zakażeniom przy świadczeniu usług.

W sezonie kąpielowym w okresie od 24.06.2023 r. do 31.08.2023 r. na terenie miasta Sztum funkcjonowało 1 kąpielisko nad Jeziorem Zajezierskim. W ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę wody oraz 4 próbki w ramach kontroli wewnętrznej. Organizator kąpieliska informował kąpiących się o jakości wody w kąpielisku. Wydano 5 bieżących ocen jakości wody w kąpielisku, stwierdzających przydatność wody do kąpieli. Kąpielisko oznakowane było przy użyciu tablicy informacyjnej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Na podstawie wyników badań próbek wody z lat 2020 – 2023 sklasyfikowano jakość wody w kąpielisku jako **dobrą**. W stosunku do roku poprzedniego klasyfikacja wody uległa pogorszeniu. Dotychczas jakość wody klasyfikowano jako doskonałą.

Pod nadzorem tutejszego organu w roku ubiegłym znajdowały się kino – teatr (Sztum) oraz obiekt basenowy odkryty (Mikołajki Pomorskie).

W ramach bieżącego nadzoru dokonano poboru 2 próbek wody do badań. Jakość wody analizowanych próbek nie stanowiła zagrożenia dla osób kąpiących i odpowiadała warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (t. j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1230).

W ramach kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody

użytkownikom pływalni zarządzający obiektem basenowym prowadzili nadzór nad jakością wody basenowej zgodnie z w/w rozporządzeniem.

W minionym roku pod nadzorem S/HK znajdował się 1 obiekt, w którym świadczone były usługi noclegowe (Przezmark), 2 placówki zapewniające całodobową opiekę (Barlewiczki, Postolin) oraz 2 noclegownie dla bezdomnych (Sztum, Piekło).

Warunki sanitarno – higieniczne w skontrolowanych obiektach, oceniono jako prawidłowe.

W obiektach świadczących usługi noclegowe uświadamiano właścicieli o konieczności prowadzenia pomiarów temperatury ciepłej wody użytkowej i przegrzewów instalacji ciepłej wody oraz konieczności badania wody w kierunku bakterii *Legionella sp.*

4. Obiekty podległe Ministerstwu Sprawiedliwości.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku znajdował się Zakład Karny. W minionym roku przeprowadzono 2 kontrole sanitarne ZK, w tym 1 interwencyjną (dotyczącą niewłaściwych warunków mieszkalnych) oraz 2 pobory próbek wody, w tym 1 interwencyjny. Wydano zalecenie dot. uzupełnienia ubytków farby i tynku w kontrolowanych celach i kąciakach sanitarnych. Zalecenie zostało wykonane.

5. Postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

Wydano 56 decyzji zezwalających na ekshumacje zwłok lub szczątków ludzkich, w tym 1 decyzję na wywóz urny poza granicę kraju oraz 14 postanowień na sprowadzenie zwłok lub szczątków ludzkich z zagranicy.

6. Stan sanitarny pomieszczeń i urządzeń podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Gospodarka odpadami komunalnymi i medycznymi w roku 2023 prowadzona była prawidłowo. Odpady medyczne na oddziałach Szpitala w Sztumie gromadzono w oznakowanych, foliowych workach. Zużyty sprzęt jednorazowego użytku o ostrych końcach i krawędziach umieszczano w prawidłowo oznakowanych, szczelnych pojemnikach, bez możliwości ponownego otwarcia. Odpady z oddziałów transportowane były do magazynu odpadów medycznych, skąd odbierane były przez specjalistyczną firmę. Gospodarka i obrót bielizną czystą i brudną prowadzone były prawidłowo. Transport i pranie bielizny prowadzony był przez specjalistyczną firmę zewnętrzną.

7. Karetki Pogotowia.

Kontrola 3 karetek pogotowia nie wykazała uchybień. Wnętrze pojazdów myto i dezynfekowano zgodnie z przyjętą procedurą. Mycie zewnętrzne prowadzono w ogólnodostępnych myjniach. Odpady medyczne usuwano zgodnie o obowiązującą procedurą.

8. Interwencje.

W 2023 r. z terenu powiatu wpłynęło do PPIS w Malborku 7 wniosków o interwencję w zakresie:

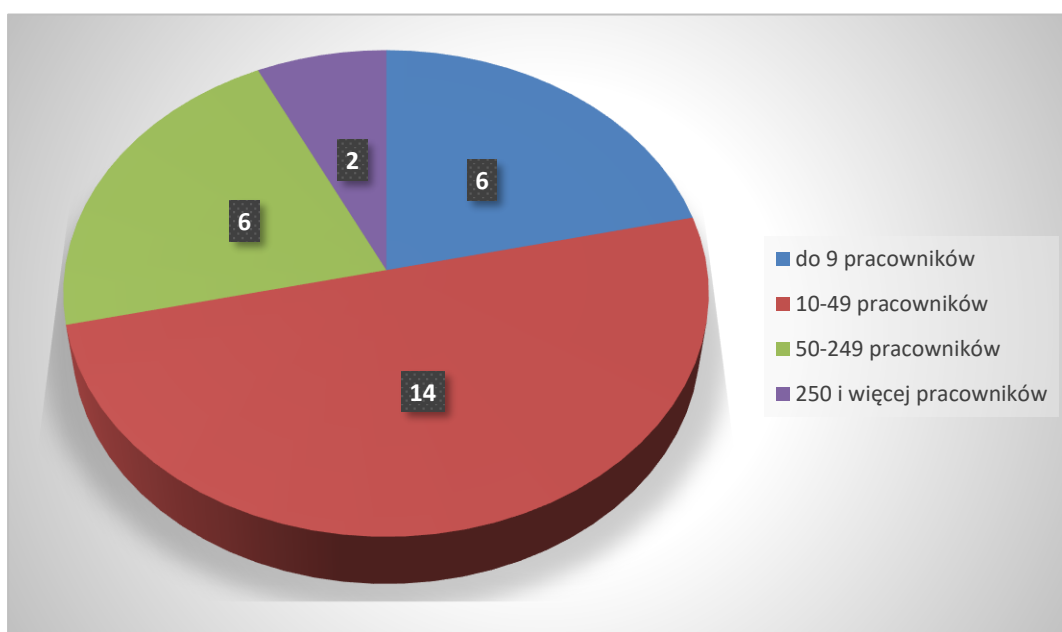
- 1 dotycząca nieprawidłowej jakości wody do spożycia produkowanej przez WP Sztum,
- 1 dotycząca nieprawidłowej jakości wody do spożycia produkowanej przez WL w Zakładzie Karnym Sztum,
- 2 dotyczące nieprawidłowych warunków bytowych w Zakładzie Karnym Sztum,
- 1 dotycząca nieprawidłowej gospodarki ściekowej w Starym Targu,
- 1 dotycząca uciążliwości powodowanych przez hodowlę kur i gołębi w Dzierzgoniu,
- 1 dotycząca występowania gryzoni budynku mieszkalnym w Sztumie.

Po rozpatrzeniu wymienionych interwencji stwierdzono, że: 1 interwencja była zasadna, 2 niezasadne, 4 po rozpatrzeniu przekazano wg kompetencji do innych organów. Wszystkie interwencje zostały załatwione terminowo.

SEKCJA HIGIENY PRACY

1. Nadzór bieżący nad warunkami pracy.

W 2023 roku pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Malborku przeprowadzili 28 kontroli w 28 zakładach pracy, w których zatrudnionych było 1678 pracowników. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 5 decyzji administracyjnych zawierających 8 nakazów oraz 4 decyzje ustalające opłatę za czynności kontrolne.

Wykres 1. Liczba zakładów pracy skontrolowanych w 2023 r. w powiecie sztumskim

Do najczęściej stwierdzanych w czasie kontroli uchybień należą:

- brak aktualnych badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- brak aktualnego rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki rakotwórcze,
- nieprawidłowy stan higieniczno- sanitarny pomieszczeń,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń higieniczno- sanitarnych.

Analiza narażenia zawodowego wykazała, że 136 pracowników zatrudnionych jest w szkodliwych warunkach pracy, tj. w warunkach, w których stwierdzono stężenia i natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia przekraczające dopuszczalne normy (NDS- najwyższe dopuszczalne stężenie; NDN- najwyższe dopuszczalne natężenie)

Czynnik szkodliwy	Liczba osób pracujących w przekroczeniach
Hałas	136
Pyły	0
Czynniki chemiczne	0
Drgania mechaniczne	0
Mikroklimat (gorący i zimny)	0

Tabela 1. Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach normatywów higienicznych

W przypadku braku możliwości eliminacji przekroczeń normatywów higienicznych, np. hałasu, egzekwuje się od pracodawców stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych ograniczających narażenie pracowników. Ponadto należy prowadzić odpowiednią profilaktykę medyczną oraz właściwe środki ochrony indywidualnej.

2. Liczba chorób zawodowych stwierdzonych na terenie powiatu sztumskiego.

W roku 2023 stwierdzono 1 chorobę zawodową- poz. 26 (choroby zakaźne lub pasożytnicze)- borelioza- rolnik.

3. Nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w powiecie sztumskim.

W roku 2023 nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy pełniono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2021 r., poz. 2235 ze zm.)

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu sztumskiego skontrolowano 12 zakładów pracy, w których występowały czynniki rakotwórcze i mutagenne. W bezpośrednim kontakcie z ww. czynnikami w skontrolowanych zakładach zatrudnionych było 189 osób (w tym 59 kobiet). Przeprowadzono 14 kontroli i wydano 2 decyzje dotyczące poprawy warunków pracy. Wydane decyzje dotyczyły braku aktualnych rejestrów prac i rejestru pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze.

4. Informacja z zakresu nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi i prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.

Nadzorem nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami chemicznymi w roku sprawozdawczym objęto:

- stosujących niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny- 14 kontroli,
- stosujących prekursorów narkotyków- 2 kontrole.

5. Azbest.

Przeprowadzono 2 kontrole dotyczące warunków pracy 6 pracowników podczas usuwania wyrobów zawierających azbest. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

6. Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W roku 2023 przeprowadzono 4 kontrole w zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi z grup 2 i 3. Liczba pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne wyniosła na gr. 2-841, a na gr. 3- 684.

7. Informacja z zakresu nadzoru nad podmiotami leczniczymi.

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu sztumskiego skontrolowano 1 obiekt zatrudniający 203 osoby. W ww. obiekcie narażonych na cytostatyki jest 7 osób (w tym 7 kobiet).

8. Współpraca z innymi instytucjami.

W 2023 r. Sekcja Higieny Pracy współpracowała (w zakresie chorób zawodowych) z Państwową Inspekcją Pracy, Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Gdańsku, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi.

9. Promocja Zdrowia.

W 2023 r. Sekcja Higieny Pracy w nadzorowanych obiektach prowadziła działania informacyjno- edukacyjne w zakresie przeciwdziałania powstawaniu chorób zawodowych, szkodliwości działania czynników rakotwórczych, w tym azbestu, przeciwdziałania powstawania nadmiernego hałasu na stanowiskach pracy. Kontynuowano działania kontrolne w ramach "Narodowego

Programu Ograniczania Zdrowotnych następstw palenia tytoniu w Polsce". Rozpowszechniano informacje związane z kampaniami "Zdrowe i Bezpieczne miejsce pracy", „Bezpieczeństwo pracy w świecie cyfrowym", "Uchronić siebie i innych- noś półmaskę".

10. Nadzór nad środkami zastępczymi.

Na terenie objętym nadzorem nie stwierdzono stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych oraz nie stwierdzono przypadków zatrucień środkami zastępczymi.

SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Stan higieniczno-sanitarny placówek nauczania i wychowania na terenie powiatu sztumskiego w 2023 r.

W roku 2023 pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowali 35 stałych placówek oświatowo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży spośród 52 znajdujących się w ewidencji. Placówki objęte stałym nadzorem to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, w tym szkoła policealna, a także żłobki, przedszkola, placówki z pobytem całodobowym, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego oraz placówki wychowania pozaszkolnego. Zakres nadzoru prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną obejmował również ocenę stanu sanitarnego i warunków higieniczno-sanitarnych wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, w ramach której przeprowadzono 2 kontrole.

Ocenie poddano m.in. dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wymagań ergonomii, tygodniowe rozkłady zajęć szkolnych w zakresie higieny procesu nauczania, warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W trakcie kontroli sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zwracali uwagę na zapewnienie uczniom warunków do utrzymania higieny osobistej.

2. Stan sanitarny i techniczny żłobków i klubów dziecięcych.

W 2023 r. na terenie powiatu sztumskiego funkcjonowały 2 placówki opieki nad dziećmi do lat 3, w tym 1 żłobek i 1 klub dziecięcy. Przeprowadzono kontrolę w obu obiektach, do których uczęszczało w sumie 116 dzieci. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Stan sanitarny i techniczny placówek wychowania przedszkolnego.

W roku 2023 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolowali 4 przedszkola funkcjonujące samodzielnie spośród 8 działających na terenie powiatu sztumskiego. Do przedszkoli tych uczęszczało w sumie 106 dzieci. Poza tym skontrolowane zostało 1 przedszkole funkcjonujące w zespole szkół. W ramach nadzoru nad przedszkolami przeprowadzono łącznie 7 kontroli. Spośród wszystkich skontrolowanych placówek w 1 odnotowano zastrzeżenia w stosunku do stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego. Na poprawę warunków w przedszkolach funkcjonujących samodzielnie wydano 1 decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno – technicznego, którą wyegzekwowano

w 2023 r. Wydano decyzję płatniczą na kwotę 464 zł.

4. Ergonomia w przedszkolach

W ramach sprawowanego nadzoru uwagę zwracano przede wszystkim na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci, odpowiednie zestawienie mebli, ich oznakowanie oraz stan techniczny i posiadanie certyfikatu. Dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w wybranych placówkach. Oceniono 74 stanowiska w 4 oddziałach 2 placówek. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

5. Stan sanitarny i techniczny szkół.

W roku 2023 sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolowała 5 szkół podstawowych spośród 11 funkcjonujących samodzielnie na terenie powiatu sztumskiego oraz 1 szkołę podstawową funkcjonującą w zespole szkół. Łącznie przeprowadzono 7 kontroli, w tym 4 sprawdzające. Do powyższych szkół uczęszczało w sumie 1274 dzieci.

W 2023 roku nie odnotowano szkół, których budynki znajdowałyby się w złym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym.

6. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2023/ 2024 na terenie powiatu sztumskiego.

W 2023 r. oceniono przygotowanie do nowego roku szkolnego w 2 wybranych placówkach na terenie powiatu sztumskiego. Szkoły były przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2023/2024. Zapewniały m. in.:

- zajęcia w systemie jednoczesnym,
- sale lekcyjne o odpowiedniej powierzchni 2,5 m na jednego ucznia (przy pełnym obłożeniu),
- wentylację w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt uczniów (sale lekcyjne, świetlice, sale gimnastyczne), a w niektórych placówkach instalację wentylacyjno-klimatyzacyjną,
- świetlice dla dzieci oraz miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych,
- dostęp do urządzeń higieniczno-sanitarnych dla uczniów,
- warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego na terenie szkół,
- możliwość dodatkowego korzystania z obiektów poza placówką w ramach zajęć sportowych (basen, lodowisko, ORLIK),

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

- zaplecze sanitarne przy blokach sportowych,
- gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach,
- dostęp do wody pitnej (źródła, poidła, woda w dzbankach),
- natężenie oświetlenia sztucznego zgodne z PN.

W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

7. Zmiany w infrastrukturze nadzorowanych placówek.

Na terenie powiatu sztumskiego w 2023 r. dokonano zmian w infrastrukturze w 4 placówkach, tj. w:

- 1) Przedszkolu Samorządowym, ul. Kościuszki 73, 82-433 Mikołajki Pomorskie – przeprowadzono roboty budowlane, które obejmowały pomieszczenia sanitarne dla dzieci zlokalizowane na I piętrze w budynku przedszkola,
- 2) Szkole Podstawowej w Szropach, 82-410 Stary Targ – przy szkole wybudowano nowy budynek sali gimnastycznej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- 3) Szkole Podstawowej w Bągarcie, 82-440 Dzierzgoń – przeprowadzono remont boiska szkolnego,
- 4) Zespół Szkół w Czerninie, ul. Donimirskich 19, 82-400 Sztum – przeprowadzono remont i przebudowę sali gimnastycznej.

8. Ergonomia w szkołach.

W użytkowaniu mebli szkolnych istotne jest stosowanie zasad ergonomii – dostosowanie wymiarów mebli do wzrostu uczniów. W 2023 roku ocenę dostosowania mebli do wzrostu przeprowadzono w 3 szkołach różnego typu - w 6 oddziałach oceniono 120 stanowisk. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

9. Higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach.

W 2023 r. ocenę rozkładu zajęć lekcyjnych przeprowadzono w 2 szkołach dla 21 oddziałów. W skontrolowanych szkołach prowadzone były zajęcia w systemie jednozmianowym. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

10. Nadzór nad szkołami policealnymi.

W 2023 r. ramach prowadzonego nadzoru w ewidencji była 1 placówka. Nie przeprowadzono kontroli.

11. Stan sanitarny placówek z pobytem całodobowym.

Na terenie powiatu sztumskiego były zarejestrowane 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze z pobytem całodobowym. Skontrolowano 1 placówkę, w wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

12. Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży.

W 2023 r. w elektronicznej bazie wypoczynku zarejestrowano 17 turnusów, w tym 7 zimowego i 10 letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. Placówki, w której zorganizowano wypoczynek zapewniały prawidłowe warunki pobytu i wypoczynku, m. in. ciepłą bieżącą wodę, pokoje, świetlice, warunki do uprawiania sportu i rekreacji. W ramach kontroli zimowego i letniego wypoczynku kontynuowano współpracę z Komendą Powiatową Policji w Sztumie.

W trakcie wypoczynku letniego i zimowego podejmowano działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, propagowano właściwe zachowania, przekazano ulotki dotyczące bezpiecznego wypoczynku, szkodliwości palenia tytoniu, stop dopalaczom, grzybobrania, wszawicy, meningokoków, pneumokoków, HIV/AIDS oraz o serwisie kąpieliskowym, na którego stronie internetowej <https://sk.gis.gov.pl/> można znaleźć przydatne informacje na temat kąpielisk oraz badań wody itp. Ponadto zamieszczano informacje nt. wypoczynku na portalu społecznościowym.

13. Liczba interwencji Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży.

W powiecie sztumskim w 2023 r. nie odnotowano żadnych interwencji.

14. Stan sanitarny budynków, w których funkcjonują placówki dla dzieci i młodzieży.

W 2023 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego w 2 obiektach. W celu zapewnienia prawidłowych warunków pobytu dzieci i młodzieży wydano zalecenia i prowadzono postępowanie administracyjne. Wystawiono 4 decyzje płatnicze na kwotę 1126,- zł. Wydano 8 decyzji administracyjnych, w tym 6 decyzji zmieniających termin usunięcia uchybień. Decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno – technicznego w przewodzie dotyczyły: zapewnienia oświetlenia elektrycznego w pomieszczeniach, w których przebywają uczniowie o parametrach zgodnych z PN; doprowadzenia do prawidłowego stanu sanitarno – technicznego toalet dla uczniów, ścian i sufitów w salach lekcyjnych, na klatkach schodowych i w ciągach komunikacyjnych oraz zapewnienia równej i utwardzonej nawierzchni przejść i dojsć do budynków. W 2023 r. wyegzekwowano łącznie 5 decyzji administracyjnych, w tym 4 z lat ubiegłych.

15. Podejmowane działania w zakresie promocji zdrowia oraz inne przedsięwzięcia edukacyjno – informacyjne w 2023 r.

1. W trakcie wycieczki letniej i zimowej wykonano działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, propagowano właściwe zachowania, przekazano ulotki dotyczące bezpiecznego wypoczynku, szkodliwości palenia tytoniu, stop dopalaczom, grzybobrania, wszawicy, meningokoków, pneumokoków, HIV/AIDS oraz o serwisie kąpieliskowym na stronie internetowej <https://sk.gis.gov.pl/>.
2. Przekazano materiały informacyjne do placówek oświatowych na temat kampanii "Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach" oraz "Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach".
3. W związku występowaniem na terenie Polski przypadków zachorowań na Legionelozę, w ramach działań zapobiegawczych zakażeniom bakteriami z rodzaju Legionella, przekazano organom prowadzącym i dyrektorom placówek oświatowych, opiekuńczych i wychowawczych *Zalecenia dotyczące ponownego otwierania budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego po wydłużonym przestoju lub ograniczonej eksploatacji w ramach działań zapobiegających zakażeniom bakteriami z rodzaju Legionella.*
4. W związku ze zgłoszeniami występowania wszawicy w szkołach na terenie ościennego powiatu, w celu ujednoczenia postępowania przekazano dyrektorom placówek oświatowych Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży oraz stanowisko GIS dot. profilaktyki i zwalczania wszawicy.
5. Zdementowano informacje przesłane do szkół, na temat rzekomego obowiązku wykonywania badań przesiewowych pod kątem gruźlicy wśród pracowników i uczniów. Informacje były nieprawdziwe, wysłane przez osobę podszywającą się pod GIS.
6. Podczas kontroli placówek będących pod nadzorem PPIS w Malborku, w celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego uczniów podejmowano działania informacyjno – edukacyjne nt. wad postawy, wad wzroku, profilaktyki zdrowotnej uczniów, w tym postępowania w przypadku wystąpienia wszawicy w szkole oraz pozostawiano broszury informacyjne.

16. Krótkie podsumowanie – wnioski.

W 2023 r. na placówki z powiatu sztumskiego wydano łącznie 8 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno – technicznego w placówkach oświatowych, z czego 6 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów. Wyegzekwowano ogółem 5 decyzji administracyjnych, w tym 4 z lat ubiegłych. Przyczyną prolongaty terminów najczęściej był brak

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

wystarczających środków finansowych. Podkreślić należy, że pomimo trudności finansowych placówek oświatowych stan sanitarno-techniczny nadzorowanych obiektów uległ poprawie. W placówkach dokonano poprawy w infrastrukturze, tj. w budynku przedszkolnym przeprowadzono generalny remont pomieszczeń sanitarnych dla dzieci, przy jednej szkole podstawowej wybudowano nowy budynek sali gimnastycznej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną przy, w drugiej szkole wyremontowano boisko szkolne i w jednym w zespole szkół przeprowadzono remont i przebudowę sali gimnastycznej.

W 2023 r. współpraca z organami prowadzącymi w powiecie sztumskim układała się prawidłowo, a dyrektorzy szkół i placówek byli otwarci na działania prozdrowotne w społeczności szkolnej.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

W obszarze oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia podejmuje się szereg działań mających na celu:

- upowszechnienie informacji o zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi;
- inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia;
- pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia.

Służą temu realizowane programy prozdrowotne, akcje i kampanie informacyjno – edukacyjne w szkołach, szkolenia, udział w imprezach plenerowych oraz informacje upowszechniane za pośrednictwem mediów lokalnych.

Zakres działań programowych i nieprogramowych podejmowanych przez Oświatę Zdrowotną i Promocję Zdrowia obejmował:

- profilaktykę palenia tytoniu;
- profilaktykę antydopalaczową;
- profilaktykę uzależnień;
- profilaktykę HIV/AIDS;
- promowanie aktywnego stylu życia i zasad zbilansowanej diety;
- promowanie szczepień, w tym szczepień przeciwko COVID-19 i HPV;
- profilaktykę czerniaka;
- profilaktykę chorób odkleszczowych.

1. Profilaktyka antydopalaczowa.

Celem akcji jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Informacje na ten temat są umieszczone na stronie internetowej stacji, prowadzi się dystrybucję materiałów a także monitoring stron internetowych.

W 2023 r. przeprowadzono następujące działania edukacyjne w obszarze środków zastępczych:

- spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły Podstawowej nr 1 w Sztumie – 172 osoby,
- spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły Podstawowej nr 2 w Sztumie – 250 osób,
- spotkanie edukacyjne z uczniami Zespołu Szkół Zawodowych w Barlewickach - 140 osób,

*Spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły
Podstawowej nr 1 w Sztumie*

*Spotkanie edukacyjne z uczniami Szkoły
Podstawowej nr 2 w Sztumie*

2. Program ograniczenia zdrowotnych następstw palenia tytoniu w Polsce.

Celem rządowego programu, koordynowanego przez Państwową Inspekcję Sanitarną jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu i e-papierosów (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy.

W ramach programu podejmowane były następujące działania:

- realizacja obchodów „Światowego Dnia Bez Tytoniu” oraz „Światowego Dnia Rzucania Palenia” poprzez zamieszczenie informacji i artykułów na stronie internetowej i Facebooku,
- monitorowanie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t. j Dz. U. 2023 r., poz. 700) Pracownicy Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili w tym zakresie 291 kontroli w zakładach pracy. Kontrole wykazały, że zakaz palenia papierosów tradycyjnych i elektronicznych jest przestrzegany.

3. Profilaktyka HIV/AIDS.

Program skierowany do ogółu społeczeństwa. Informacje dot. profilaktyki HIV/AIDS są umieszczone na stronie internetowej stacji i Facebooku. Materiały edukacyjne w postaci ulotek i broszur są dystrybuowane podczas spotkań z pedagogami szkolnymi i w czasie prowadzenia stoisk

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

informacyjnych na imprezach plenerowych. Z okazji Światowego Dnia Walki z AIDS odbyła się Olimpiada Międzyszkolna. z zakresu wiedzy ogólnej HIV/AIDS dla szkół ponadpodstawowych z powiatu sztumskiego. W Olimpiadzie udział wzięło 15 uczniów z 3 szkół. W eliminacjach szkolnych uczestniczyło 253 osób. Nagrody dla laureatów zostały ufundowane przez Starostwo Powiatowe w Sztumie.

Laureaci i uczestnicy Olimpiady Międzyszkolnej w Sztumie

4. „Znamię! znam je?”.

Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych poruszający ważną tematykę dot. zachorowania na nowotwór skóry tzw. czerniak. Program był realizowany przez uczniów 3 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 814 uczniów, 338 rodziców i 3 realizatorów programu w placówkach. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. Materiały edukacyjne w postaci ulotek, zakładek i plakatów na bieżąco były przekazywane do placówek oświatowych. Przeprowadzono 1 wizytację programu w placówce szkolnej.

5. „Podstępne WZW”.

Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy nt. infekcji wywoływanych przez wirusy zapalenia wątroby typu B i C. Program był realizowany przez 2 szkoły ponadpodstawowe. Edukacją objęto 219 uczniów, 200 rodziców i 3 realizatorów programu w placówce. Informacje o programie były

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. Materiały edukacyjne w postaci ulotek i plakatów na bieżąco były przekazywane do placówek oświatowych. Przeprowadzono 1 wizytację programu w placówce szkolnej.

6. „Trzymaj formę!”.

Celem Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Trzymaj formę!” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. W roku szkolnym 2022/2023 w programie uczestniczyło 6 szkół podstawowych z liczbą 917 uczniów, 145 rodziców i 45 realizatorów szkolnych. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. Materiały edukacyjne w formie broszur dla rodziców, poradnika metodycznego i scenariuszy zajęć były dystrybuowane do koordynatorów szkolnych. W ramach realizacji programu 23 lutego 2023 r. w Zespole Szkół Zawodowych w Barlewickach odbyły się zajęcia profilaktyczne podczas których poruszono tematy dot. zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, zdrowego stylu życia bez używek. W zajęciach wzięli udział wychowankowie Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Uśnicach, młodzież z Zespołu Szkół Zawodowych w Barlewickach oraz uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 w Sztumie.

Lekcja profilaktyczna w ZSZ w Barlewickach

7. Debata o zdrowiu.

20 kwietnia 2023 r. w sali konferencyjnej Urzędu Miasta Malborka odbyła się Debata o Zdrowiu. Program debaty obejmował zagadnienia związane z szeroko rozumianym zdrowiem publicznym. Pracownik Sekcji Higieny Żywności, Żywnienia i Produktów Kosmetycznych przygotował wykład nt. prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Kierownik Sekcji Higieny Komunalnej przedstawił prezentację obejmującą zagadnienia związane z ochroną zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem promieniowania UV, w tym ochronę zdrowia przed następstwami korzystania z solarium. Przedstawiciele Sekcji Przeciwepidemicznej przedstawili aktualną sytuację epidemiologiczną występowania chorób zakaźnych w Polsce i na świecie. Zaproszeni prelegenci z Komendy Powiatowej Policji w Malborku przedstawili procedury działań prewencyjnych wobec uczniów, którzy przejawiają oznaki demoralizacji oraz popełniają czyny karalne, natomiast podolodzy z Pomorskiej Medycznej Szkoły Policealnej w Sztumie przedstawili problemy stóp w XXI wieku, w tym problemy stopy cukrzycowej.

Debata o Zdrowiu

8. Kampania informacyjna ws. szczepień.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny prowadzi na bieżąco szeroko zakrojoną akcję dot. promowania szczepień ochronnych, w tym szczepień zalecanych – HPV, COVID – 19. Na stronie internetowej i Facebooku umieszczane są informacje o szczepieniach obowiązkowych i zalecanych.

Akcje edukacyjne prowadzono również w punktach informacyjno – edukacyjnych podczas imprez plenerowych.

9. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego.

Podczas trwania wypoczynku letniego i zimowego prowadzono intensywne działania dot. bezpieczeństwa wypoczynku. Podczas pogadarek pozostawiane były materiały edukacyjne.

10. Profilaktyka zatruc grzybami.

Informacje o grzybach jadalnych i trujących były umieszczone na stronie internetowej stacji. W sezonie jesiennym dyżur pełnili klasyfikatoryzy grzybów.

11. Europejski tydzień szczepień.

Celem Tygodnia Szczepień w Polsce jest podkreślanie roli szczepień – powszechnych i indywidualnych poprzez podnoszenie świadomości potrzeby i prawa każdego dziecka do ochrony przed chorobami, którym można zapobiegać za pomocą szczepień ochronnych, a także zwracanie szczególnej uwagi na szczepienie pacjentów z grup wysokiego ryzyka. Z tej okazji w radio Malbork ukazał się wywiad z rzecznikiem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, w którym omówiono szczepienia obowiązkowe i zalecane. W ramach obchodów Europejskiego Tygodnia Szczepień za-ca PPIS w Malborku Anna Gajkiewicz, na spotkaniu edukacyjnym ze słuchaczami Pomorskiej Medycznej Szkoły Policealnej w Sztumie przedstawiła prezentację na temat Platformy mRNA i innowacyjności preparatów szczepionkowych w oparciu o technologię mRNA.

Spotkanie ze słuchaczami Pomorskiej Medycznej Szkoły Policealnej w Sztumie

12. Profilaktyka grypy, ospy, odry.

Podejmowane działania mają na celu uświadomienie społeczeństwu zagrożeń związanych z zachorowaniem na grypę, ospę, odrę, a także propagowanie szczepień ochronnych. Informacje zawierające treści edukacyjne umieszczone były na stronie internetowej i portalu Facebook.

13. Stop wszawicy.

W miarę potrzeb były udzielane informacje dot. przebiegu zakażenia wszawicą, a także sposobów zapobiegania. Dystrybuowane były ulotki dotyczące informacji na temat wszawicy.

14. Profilaktyka dot. zakażeń koronawirusem Sars-CoV-2.

Prowadzone były intensywne działania informacyjne, edukacyjne i profilaktyczne w zakresie ochrony przed zakażeniem wirusem Sars-CoV-2. Na portalu społecznościowym Facebook i stronie internetowej stacji ukazywały się komunikaty, dane, analizy dot. zapobiegania skutkom i zatrzymania transmisji koronawirusa w społeczeństwie.

15. Europejski dzień zdrowego jedzenia i gotowania.

8 listopada 2023 r. w Zespole Szkół w Dzierzgoniu odbyły się obchody Europejskiego Dnia Zdrowego Jedzenia i Gotowania. Uczniowie Technikum wzięli udział w zajęciach na temat świadomego wyboru zdrowej żywności i przygotowali pyszne przekąski.

Zespół Szkół w Dzierzgoniu

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Znaczącą rolę w ochronie zdrowia publicznego odgrywają działania wykonywane w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w ramach ustawowego opiniowania dokumentów planistycznych oraz warunków realizacji przedsięwzięć jak również w ramach uzgadniania dokumentacji projektowej inwestycji i dopuszczania do użytkowania zrealizowanych obiektów. Działania te realizowane są poprzez egzekwowanie właściwego zagospodarowania terenów oraz odpowiednich warunków higienicznych i sanitarnych, gwarantujących brak zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu sztumskiego rozpatrzył 108 spraw, które dotyczyły:

1. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której dokonano uzgodnienia:
  - 19 projektów dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
  - 16 propozycji zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.
2. oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w ramach której wydano:
  - 24 opinie, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
  - 5 opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.
3. uzgadniania dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych oraz planów i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali użytkowych do nowej funkcji – 9 wniosków.
4. uzgadniania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych – 6 wniosków (ocena higieniczną na materiały i wyroby stosowane w procesach uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi).
5. stanowisk w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych – 23 wnioski.
6. opinii dotyczących m. in. spełnienia wymagań sanitarnych w obiektach oświatowych, opiekuńczo wychowawczych i żywieniowych – 6 wniosków.

W trakcie rozpatrywania spraw w 2023 r. na terenie całego powiatu sztumskiego przeprowadzono 29 kontroli i wizytacji w obiektach.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2023 r.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w 2023 r. prowadził kampanię informacyjno-edukacyjną skierowaną do podmiotów leczniczych sprawujących całodobową opiekę w celu uwrażliwienia na aspekty bezpieczeństwa sanitarnego związanego z wentylacją, w szczególności w kontekście planowanych prac modernizacyjnych w szpitalach. Zachęcał podmioty lecznicze do konsultowania z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych (w przypadku podjęcia ww. prac), w celu zapewnienia prawidłowości rozwiązań w aspekcie sanitarno-higienicznym.